

ΠΩΣ ΦΙΛΤΡΑΡΕΤΑΙ ΤΟ ΝΕΡΟ ΠΟΥ ΠΙΝΟΥΜΕ

—“Ένα ποτήρι νερό, παρακαλώ.

“Η τυπική φράση που επαναλαμβάνεται χίλιες φορές την ημέρα από στόματα μεγάλων και μικρών σ’ όλα τα σπίτια και τα κέντρα του κόσμου.

Πολύ λίγοι όμως από τους κατοίκους των Αθηνών, του Πειραιώς και των περιχώρων ξέρουν με πόσους κόπους και δυσκολίες κατορθώνει να φτάσει το νερό που πίνουν μέσα στο ποτήρι καθαρό και διαυγές. Γιατί δεν αρκεί ότι το νερό το βρίσκουν οι συμπολίτες μας μπροστά στα πόδια τους, το ζήτημα είναι ότι το νερό αυτό το πίνουν καθαρό. Κι’ αυτό ακριβώς είναι η υπόθεση που αγνοούν οι περισσότεροι.

Τα έργα της Έλληνικής Έταιρίας Ύδατων στον Μαραθώνα αποσκοπούν μόνο στην εξεύρεση και συγκέντρωση του απαιτούμενου νερού για την κατανάλωση. Υπάρχουν όμως και άλλες κολοσιαιές εγκαταστάσεις που βρίσκονται στο Γαλάτσι και που έχουν ως προορισμό την επεξεργασία του νερού που διοχετεύεται απ’ την τεχνητή λίμνη του Μαραθώνος, κυρίως, αλλά και από την σήραγγα Μπογιατίου, τις στοές Κοκκιναρά και το Αδριάνειο σύστημα.

“Όλα αυτά τα νερά είναι είτε βρόχινα είτε πηγαία και συνεπώς κατά το μάλλον καί ηττον άκαθαρτα και μολυσμένα.

Στις εγκαταστάσεις καθαρισμού λαμβάνει χώραν σειρά επεξεργασιών, ήτοι αερισμός, καθίζηση των εν αιωρήσει φερτών ύλων με τη βοήθεια χημικών ουσιών, διύλιση με ταχυδιύλιστήρια και αποστείρωση. “Ετσι εφαρμόζονται όλοι οι σύγχρονοι τρόποι, με τους οποίους κατορθώνεται ο τέλειος καθαρισμός του νερού.

“Η πρώτη μηχανική ενέργεια, που γίνεται στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας, είναι ο αερισμός. Αυτός έχει τέσσερους σκοπούς: α) την αφαίρεση ή ελάττωση των ανεπιθύμητων αερίων, β) την προσθήκη οξυγόνου, γ) την αφαίρεση της κακοσμίας και δ) την αύξηση της αποδόσεως των άλλων επεξεργασιών στις οποίες υπόκειται το νερό.

Τά ανεπιθύμητα αέρια, μέσα στο νερό, είναι κυρίως το διοξείδιο του άνθρακος, το υδρόθειο και το ελεύθερο χλώριο, έφ’ όσον αυτά βρίσκονται στο νερό σε τέτοια ποσότητα ώστε να είναι βλαβερά. “Η προσθήκη οξυγόνου φέρνει το κατακάθισμα του σιδήρου, αλλά σίδηρος δεν υπάρχει σχεδόν στο νερό της λίμνης του Μαραθώνος κι’ έτσι η χημική αυτή ενέργεια δεν λαμβάνει χώραν.

Την κακοσμία στο νερό την προκαλούν κυρίως η σήψη οργανικών ουσιών στα στάσιμα νερά της λίμνης καθώς και η τυχόν ανάπτυξη μικροοργανισμών. “Ο αερισμός λοιπόν που γίνεται μέσα σε ειδική δεξαμενή ελαττώνει σημαντικά τις προκαλούμενες από την σήψη όσμες ή και τις αφαιρεί τελείως.

“Η δεύτερη μηχανική ενέργεια, στην οποίαν υπόκειται το νερό μετά τον αερισμό, είναι ο διαυγασμός του, το να γίνει δηλαδή το νερό διαυγές, που επιτυγχάνεται με τη βοήθεια διαφόρων χημικών ουσιών. “Η χρήση των χημικών ουσιών αντικαθιστά την πολυήμερη παραμονή του νερού μέσα σε δεξαμενές όπου να κατακαθίσουν οι εν αιωρήσει λεπτές φερτές ύλες και έχει το πλεονέκτημα να είναι ταχεία και πιο αποτελεσματική. “Εκτός αυτού οι χημικές ουσίες διευκολύνουν την διύλιση του νερού με τα διύλιστήρια όπως θα ίδουμε παρακάτω. Οι χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται συνήθως είναι το βασικό θειικό άργιλλιο και ο θειικός σίδηρος. “Η διάλυσι τους γίνεται μέσα σε δυο ειδικές δεξαμενές κατασκευασμένες από σκυροκονίαμα. “Η ποσότης των χρησιμοποιούμενων χημικών ουσιών ρυθμίζεται με ειδικό μηχανήμα, όπως με δεύτερο ειδικό μηχανήμα ρυθμίζεται και η περιοδική άναμιξη της διαλύσεως και συγκράτησι του θειικού άργιλλου σε ομοιόμορφη πυκνότητα. “Ο χρόνος που παραμένει το νερό μέσα στις δεξαμενές διαυγασεως εξαρτάται από την παροχή των εγκαταστάσεων. “Ετσι για κανονική λειτουργία ο χρόνος παραμονής είναι 3.2 ώρες, για την μεγίστη απόδοσί τους είναι 2.8 ώρες και για την σημερινή ταχύτητα λειτουργίας τους είναι 4 ώρες. Οι διαστάσεις καθεμιάς δεξαμενής είναι 15.5 μ. Χ 32 μ. Χ 5-5.5 μ. βάθους.

Το νερό από τις δεξαμενές καθιζήσεως διοχετεύεται στα ταχυδιύλιστήρια για την περαιτέρω επεξεργασία. “Η λήψη από τις δεξαμενές καθιζήσεως γίνεται σε βάθος 1.0 μ. περίπου με κατάλληλες δικλείδες.

Το διύλιστήριο γενικά αποτελείται από ένα στρώμα πορώδους υλικού, συνήθως άμμου, από όπου περνά το νερό για να ξελαγαρισθί και να καθαρισθί από τα μικρόβια. Το στρώμα αυτό στηρίζεται σ’ ένα σύστημα αποχετευτικό από χαλίκια, διάτρητες τσιμεντόπετρες και σωλήνες, με τα συναφή εξαρτήματα.

Τά διύλιστήρια ενεργοούν πρωτίστως ως στραγγιστή-

ρια. “Αλλά τα λεπτότερα μόρια ιλύος και τα μεγαλύτερα βακτηρίδια είναι κατά πολύ μικρότερα σε διαστάσεις κι’ απ’ αυτούς τους λεπτότερους κόκκους της άμμου και μπορούν να περάσουν ανάμεσα τους. Οι μικροσκοπικές αυτές εν αιωρήσει φερτές ύλες και τα βακτηρίδια αφαιρούνται εν μέρει από την απορροφητική ενέργεια μιάς μεμβράνης που σχηματίζεται επάνω στο στρώμα της άμμου, καθώς και μιάς άλλης μεμβράνης που σχηματίζεται στην επιφάνεια.

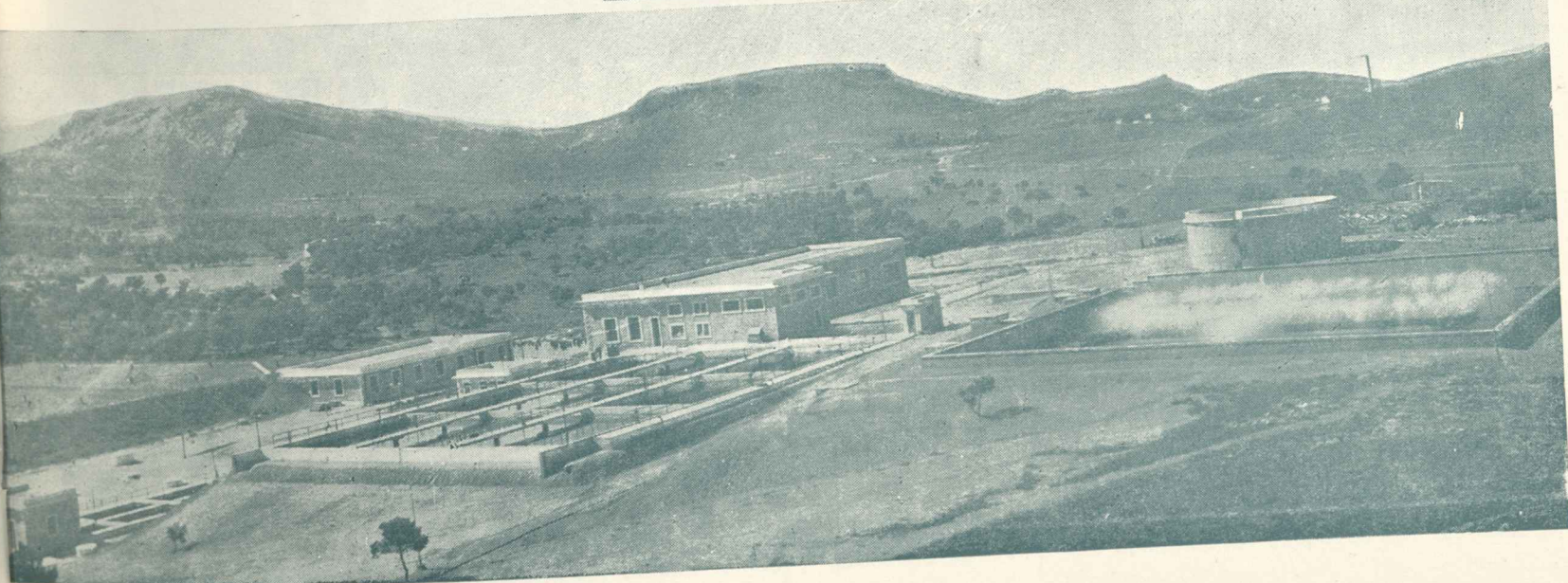
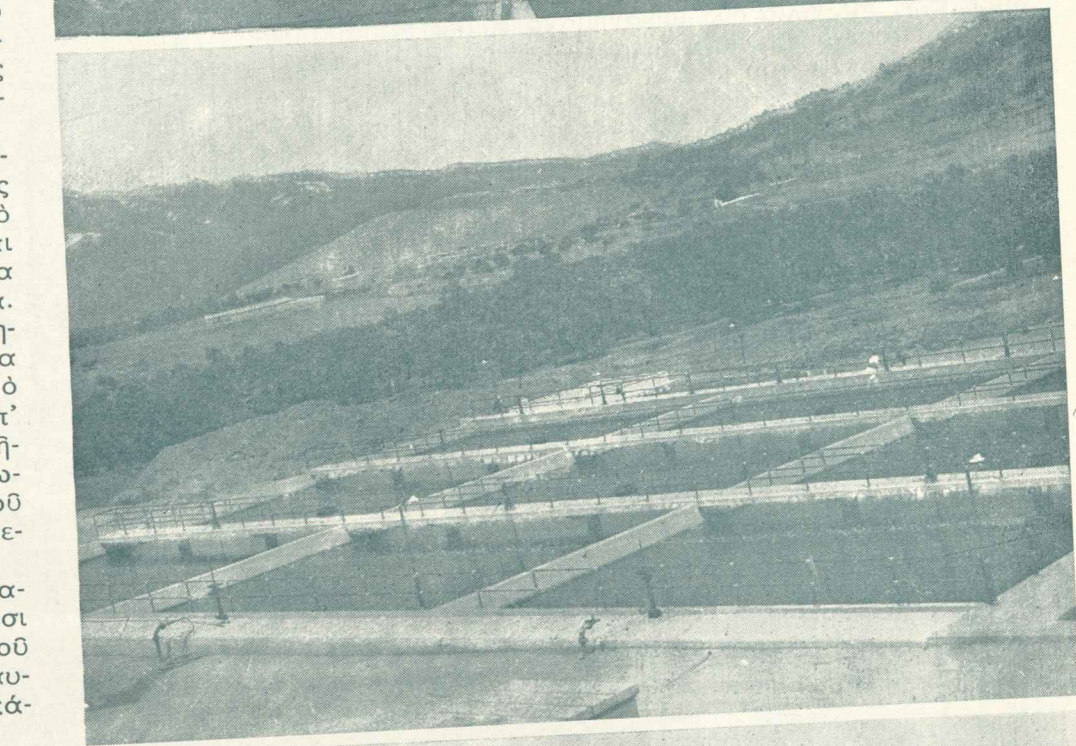
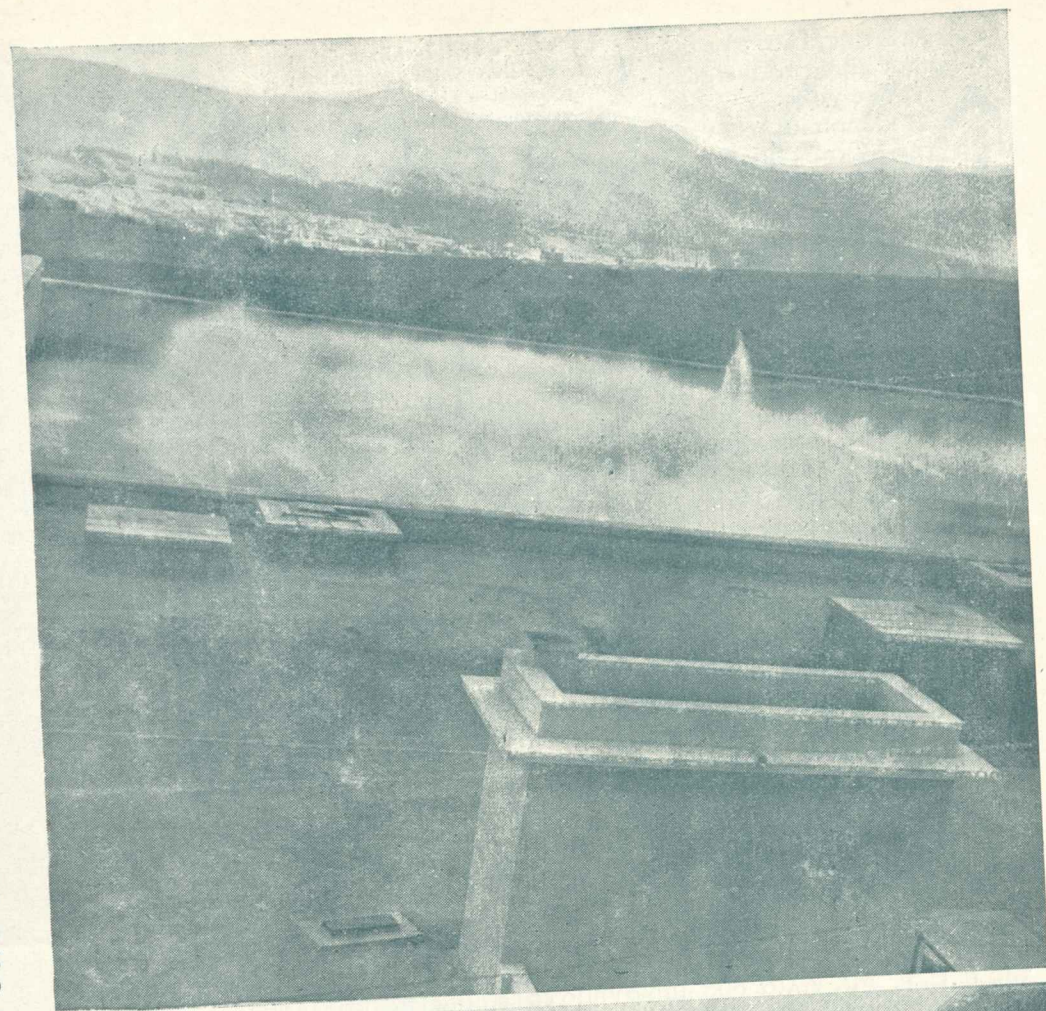
Οι δύο κυριώτερες κατηγορίες διύλιστηρίων είναι τα βραδέα και τα ταχυδιύλιστήρια. Στις εγκαταστάσεις της Ε.Ε.Υ. χρησιμοποιούνται μόνο τα δεύτερα, που λειτουργούν με μεγαλύτερη ταχύτητα διύλισεως. “Εξ αιτίας αυτής της ταχύτητός τους απαιτούν και συχνό καθαρίσμα, το οποίο γίνεται κάθε 30-45 ώρες λειτουργίας, με διαφόρους τρόπους χωρίς μετακίνησι της άμμου, έξδν σε εξαιρετικές περιπτώσεις — μιά ή δυο φορές το χρόνο, όποτε λόγω ανάγκης πιο ριζικού καθαρισμού ή επιφανειακή άμμος αφαιρείται και καθαρίζεται έντατικώτερα.

Τά ταχυδιύλιστήρια στις εγκαταστάσεις των Αθηνών είναι έν 8λφ δέκα με δύο κλίνες το καθένα. Οι διαστάσεις κάθε κλίνης των διύλιστηρίων αυτών, που είναι κατασκευασμένα από σιδηροπαγές σκυροκονίαμα, είναι 8 μέτρα σε μήκος και 3.05 μέτρα σε πλάτος. “Η άμμος που χρησιμοποιείται σ’ αυτές έχει μέσο μέγεθος κόκκου 0.42 χιλιοστά. “Η άμμος αυτή είναι καθαρότατη, σκληρή και άνθεκτική, προερχόμενη από την Μύκονο.

Κάτω από το στρώμα της άμμου αυτής υπάρχει ένα στρώμα χαλίκια πάχους 426 χιλιοστών διαφόρων διαστάσεων. Το πάχος του στρώματος της άμμου είναι 686 χιλιοστά. “Ετσι το όλικό στρώμα άμμου και χαλίκιων είναι 1112 χιλιοστά.

“Όπως είπαμε το στρώμα αυτό στηρίζεται επάνω σε ένα πρόσθετο σύστημα αποστραγγίσεως που αποτελείται από διάτρητες τσιμεντόπετρες. “Ανάμεσα απ’ αυτές περνούν οι αποχετευτικοί σωλήνες, οι οποίοι συγκοινωνούν με τον σωλήνα εξαγωγής του διυλισμένου νερού και με τον κεντρικό άγωγό της διοχετεύσεως του στις δεξαμενές.

Με όλες τις παραπάνω επεξεργασίες, δηλαδή τον αερισμό, την καθίζηση και την διύλιση γίνεται ο διαυγασμός του νερού και η αποστείρωσί του. “Ο διαυγασμός είναι πλήρης. “Η αποστείρωσις κά-

“Ανω: “Αποψις της λίμνης του Μαραθώνος με το οδατόφραγμα.— “Εναντι εκ των άνω: Δεξαμενή αερισμού ύδατος.— Δεξαμενή καθιζήσεως.— Κάτω: Γενική άποψις των διύλιστηρίων.

πως έλλιπής. Για την συμ-
πλήρωση της αποστειρώσε-
ως γίνεται χρήση χλωρίου.

Η χλωρίωση του νερού
για την αποστείρωσή του σέ εγκαταστάσεις όπως
της Ε.Ε.Υ. γίνεται πριν από την διύλιση. Η ικανό-
της της προχλωρίωσης να καταστρέφει το μεγαλει-
τερο ποσοστό μικροβίων, είναι το καλλίτερο προ-
ληπτικό μέτρο για πιθανές άποτυχίες της περαιτέρω
επεξεργασίας, οι όποιες άποτυχίες δεν μπορούν να
προληφθούν με την μεταχλωρίωση.

Λόγω της ήδη καλής ποιότητας του νερού των
Αθηνών και πριν από την επεξεργασία δεν υπάρχει
ανάγκη μεταχλωρίωσης. Έτσι η χρήση του χλω-
ρίου γίνεται μετά την ανάμιξη του θειικού άργιλλίου
και πριν από την καθίζηση στις ειδικές δεξαμενές.

Το νερό έπεται από την πλήρη ως άνω επεξεργα-
σία του διοχετεύεται στην κεντρική ύδαταποθήκη από
την όποιαν τροφοδοτείται το δλον δίκτυο. Η κεντρική
αυτή ύδαταποθήκη έχει χωρητικότητα 42.000 κυβικά
μέτρα. Είναι σκεπασμένη, ούτως ώστε η ποιότης του νερού
να μένει άναλλοίωτη και η θερμοκρασία του να μην αυ-
ξάνη. Πράγματι, από τις συχνές παρατηρήσεις που έγιναν,
άποδείχθηκε ότι όσον άφορα την ποιότητα του νερού
αυτή καλλίτερεύει, γιατί δίνεται περισσότερος χρόνος
στο χλώριο να επενεργήσει αποστειρωτικώς, και όσον
άφορα την θερμοκρασία αυτή μάλλον ελαττώνεται από
την αντίστοιχη στις εγκαταστάσεις.

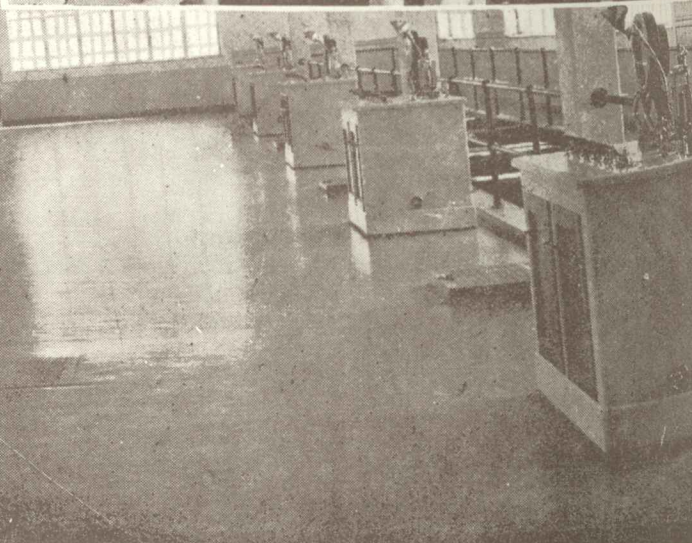
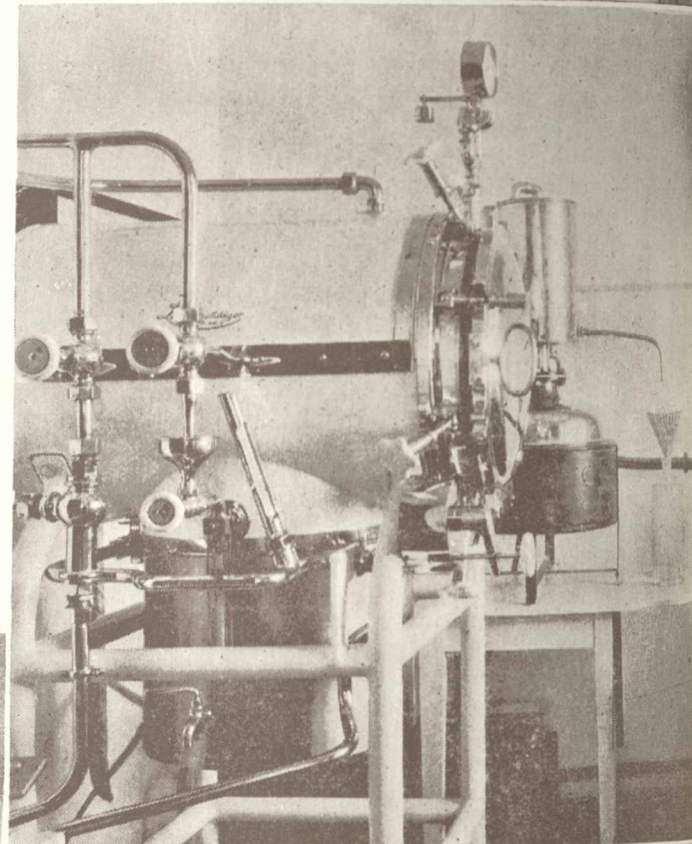
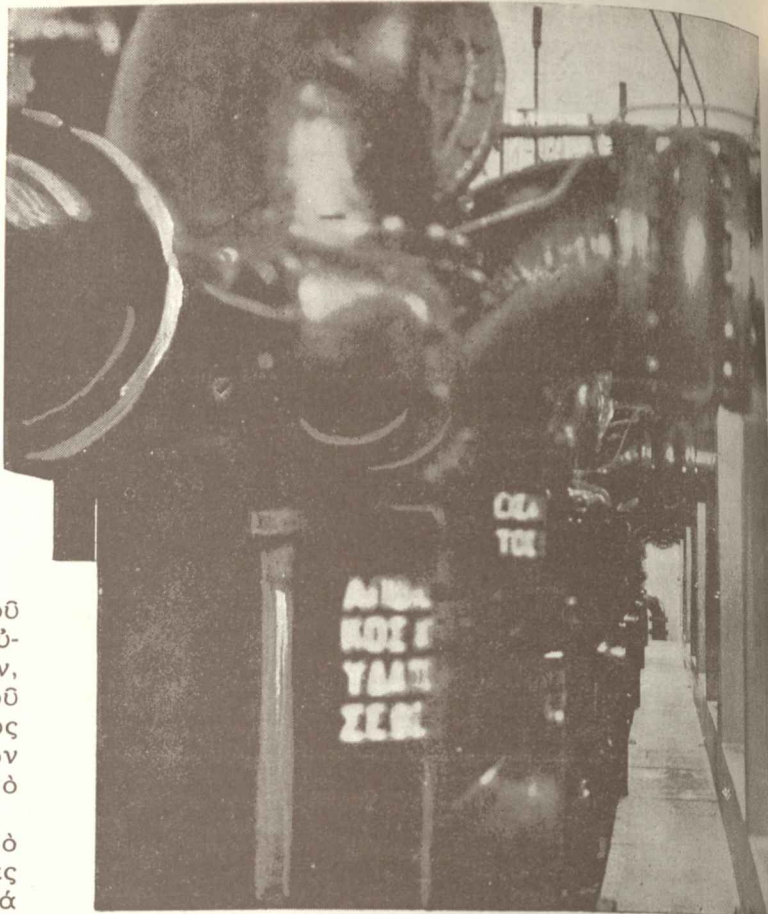
Για να τελειώνω με τις διάφορες διαδικασίες από
τις όποιες περνά το νερό που πίνουν οι δύο γειτονικές
πόλεις των Αθηνών και του Πειραιώς με τα περίχωρά
τους, αναφέρουμε και την άγρυπνη μικροβιολογική παρα-
κολούθηση που γίνεται από την ύπηρεσία επεξεργασίας
της Ε.Ε.Υ. Με χίλια δυο μηχανήματα ειδικά παρακολου-
θείται αδιάκοπα η ύγιεινή κατάσταση του νερού, για κάθε
τυχόν άπρόοπτο που μπορεί να φέρη μια άποτυχημένη
επεξεργασία. Όσοτε μπορούν να έφησυχάζουν τα έκα-
τομμύρια των ύδρευομένων κατοίκων των δύο πόλεων και
ως προς το ζήτημα αυτό το τόσο σημαντικό και λεπτό,
ας είναι δε βέβαιοι ότι οι έντεταλμένοι διά την ύγιεινή
και άνευ έπιβλαβών στοιχείων παροχή του νερού, παρα-
κολουθούν τουτό ως οι πλέον εύσυνείδητοι θεράποντες
ίατροί, ώστε να δίδεται εις την κατανάλωσι έντελώς
καθαρό.

Παράλληλα με τους κερβέρους ρομπότ, τα τελειό-
τατα αυτά μηχανήματα των εγκαταστάσεών της, η Έλ-
ληνική Έταιρεία Ύδατων έχει παρατεταγμένη και στρα-
τιά όλόκληρη από τεχνικούς και έπιστημονικούς κερβέ-
ρους, οι όποιοι άποτελούν το προσωπικό της και φρον-
τίζουν για τό... ψωμάκι μέν τών ίδιων, αλλά και για
τό... νεράκι το δικό μας κυρίως.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

Εκ των άνω: Σωλήνες διύλι-
στηρίων. — Κλίβανος άποστει-
ρώσεως. — Ειδικός θάλαμος
χειρισμού εξετάσεως ύδάτων.

Η Χωριάιινός

τιού που ζητούσε. Τώρα όμως ένας φόβος την
βασάνιζε: αν δεν εύρισκε κανένα στο σπίτι;
Ένας περαστικός την έπλησίασε και τη
ρώτησε τι γύρευε. Η Κατερίνα του είπε το
όνομα του άνδρα της.

Δεν κάθεται έδω! άπάντησε ο περα-
στικός.

— Δεν κάθεται έδω! Μά τότε, Παναγιά
μου, τι θ' άπογίνω ή έρημη; μουμούρισε ή
Κατερίνα και το κεφάλι της βάρανε.

Δεν είχε μαζί της παρά ένα μόνο ρούβλι,
που το κρατούσε δεμένο στην άκρη του μαντη-
λιού της και που δεν της έφτανε ούτε για να
γυρίσει πίσω στο χωριό της. Τι θάκανε λοιπόν;
Δεν πρόφτασε να συμπληρώσει τη σκέψη της.
Μια γρηά μ' έναν κουβά κι' ένα σφουγγαρό-
πινο στο χέρι την πλησίασε και σαν έμαθε τι
ζητούσε της είπε πως ο Άνδρέας Νικανόρις
πήγε σε κάποιο έξοχικό κέντρο εκεί κοντά. Για
να τον βρή έπρεπε να πάρη το τραίνο.

Τόσο πολύ χάρηκε ή Κατερίνα, που έφυγε
χωρίς να ζητήσει πολλές πληροφορίες.
Μά σαν ύστερα από κάποια ώρα έφθασε στο προάστειο, που της
είπε ή γρηά δεν ήξερε τίποτα για
το σπίτι που καθότανε ο άντρας της
με την έρωμένη του.

Είχε βράδυάσει. Η Κατερίνα
περπατούσε άσκοπα, κρατώντας
σφιχτά στο χέρι ένα δεματάκι. Ή-
ταν ένα δώρο που έφερνε στον άν-
τρα της: κάτι ξεροψημένες τηγα-
νίτες, που μόνο αυτή ήξερε να τις
νίτσει, που μόνο αυτή ήξερε να τις
δένει.

Φτιάγνη τόσο καλά. Γιατί τις είχε πάρει, κι' ή ίδια της δεν το
ήξερε: που ξανακούσθηκε να πάη μια γυναίκα να τσακωθή με
τον άντρα της και να του πηγαίνη και δώρο;

Δεν της έμεναν πιά παρά μόνον 11 καπίκια. Το μέρος ήταν
άγνωστο, έρχόταν ή νύχτα, είχε σηκωθεί βοριάς, κι' αυτή σαν
αγμένη, πήγαινε κι' έρχότανε πάνω στον φράχτη ενός περι-
φινικά όμως, τη στιγμή που είχε φθάσει στον έξοχικό δρόμο. Ξα-
χαιμένη, είδε μια φάτσα που τη γνώριζε πολύ καλά, γιατί πολύ
την είχε αγαπήσει: ήταν ο Άντρούσκας. Με ξεκούμπωτο σακ-
σάκι, σκάλιζε μ' ένα τσαπί τη γη.

— Άνδρέα, καλέ μου! ξεφώνισεν ή Κατερίνα.
Και πριν ακόμη ο Άντρούσκας καταλάβη τί έτρεχε, ώρμησε
απάνω του, τον άγκάλιασε, ακούμπησε το κεφάλι της στο στή-
θος του και έξασπε σε άναφυλλήτα.

— Από που ήρθες;.. Πώς βρέθηκες έδω; Μήπως έπεσες από
τον ούρανό;.. ρωτούσε ο Άντρούσκας γεμάτος έκπληξη μαζί
και χαρά.

Η Κατερίνα δεν ήξερε τι ν' άπάντηση. Μουμούριζε μονάχα:
— Νά ήξερες πως φοβήθηκα. Θαρρούσα πως δεν θά σ' εύ-

ρισκα ποτέ. Τοú κάκου σε γύρευα όλη την ήμέρα. Δεν ήξερα
που να πάω...

Και ξανάρχιζε τα κλάμματα. "Υστερα όμως σαν να ντρά-
πηκε κι' ή ίδια για τα κλάμματά της, σφούγκισε τα δακρυσμένα
μάτια της και χαμογέλασε δειλά-δειλά.

Και τότε μόνο, ξαφνικά, θυμήθηκε γιατί είχαν έλθει. Τώρα
δμως ήταν πιά πάρα πολύ άργά. Άφου ρίχθηκε επάνω του σαν
σε ένα σωτήρα, άφου έκλαψε στο στήθος του από εύτυχια, δεν
μπορούσε τώρα να βάλη τις φωνές και να του δημιουργήσει φα-
σαρία. Άκόμα σαν είδε τα μεταξένια ξανθά μαλλιά του, έννοιωσε
μια τέτοια εύτυχία που όμοια της δεν είχε νοιώσει ούτε όταν
πήγαινε να πλαγιάσει μαζί του στον άχυρώνα πάνω στον μυρο-
μένο σανό.

Αυτός δεν έλεγε τίποτα. Τίποτα από όσα θά έλεγε ένας
άντρας σε όμοια περίπτωση. Μήπως δεν την είχαν εγκατα-
λείψει; Γιατί του έρχόταν τώρα έτσι χωριάτικα ντυμένη; Δεν
καταλάβαινε πως εκείνος ήταν τώρα ένας κύριος; Κι' όμως το
πρόσωπό του δεν έδειχνε ούτε άγανάκτηση ούτε θυμό.

— Έλα, σάπα πιά, μη κλαίς, της είπε με το αλάνια χαρού-
μενο ύφος του. Θά πω ν' άνάψουν το σαμοβάρι να πιούμε τσάι
και να φάμε.

Και τράβηξε προς ένα καινούργιο φτιασμένο σπιτάκι, που
βρισκόταν λίγο παρά πέρα. Καθώς περπατούσαν, ο Άντρούσκας
είπε σε κάποιον που συνάντησαν:

— Ίβάν Κούζμιτς, πρέπει να στείλεις σήμερα για ψώνια στη
Μόσχα. Έλα να σου ύπογράψω τη διαταγή.

Άπό τον τρόπο που ο άντρας της μίλησε σε κείνον τον
άνθρωπο κι' από τον τρόπο που εκείνος του άπάντησε «πολύ
καλά», ή Κατερίνα κατάλαβε πως ο άντρας της είχε γίνει ένα
σπουδαίο πρόσωπο που οι άλλοι τον έσεβοντο και τον άκουαν.

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ

— Τι περιμένουμε στην αγορά συναθροισμένοι;
Είναι οι βάρβαροι νά φθάσουν σήμερα.

— Γιατί μέσα στην Σύγκλητο μιά τέτοια άπραξία;
Τί κάθοντ' οι Συγκλητικοί και δέν νομοθετοῦνε;

Γιατί σι βάρβαροι θά φθάσουν σήμερα.
Τί νόμους πιά θά κάμουν οι Συγκλητικοί;
Οι βάρβαροι σάν ἔλθουν θά νομοθετήσουν.

— Γιατί ὁ αὐτοκράτωρ μας τόσο πρῶτ' σηκώθη,
καί κάθεται στῆς πόλεως τήν πιό μεγάλη πύλη
στόν θρόνο ἐπάνω, ἐπίσημος, φορῶντας τήν κορώνη;

Γιατί οι βάρβαροι θά φθάσουν σήμερα.
Κι ὁ αὐτοκράτωρ περιμένει νά δεχθεῖ
τόν ἀρχηγό τους. Μάλιστα ἐτοίμασε
γιὰ νά τόν δώσει μιά περγαμηνή. Ἐκεῖ
τόν ἔγραφε τίτλους πολλοῦς κι ὀνόματα.

— Γιατί οἱ δύο μας ὑπάτοι κ' οἱ πραιτορες ἐβγήκαν
σήμερα μέ τες κόκκινες, τες κεντημένες τόγες;
γιατί δραχιόλια φόρεσαν μέ τόσοις ἀμεθύστους,
καί δαχτυλίδια μέ λαμπρά γυαλιστερὰ σμαράγδια;
γιατί νά πιάσουν σήμερα πολῦτιμα μπαστούρια
κ' ἀσκήμια καί μαλάματα ἑκτακτά σκαλιγμένα;

Γιατί οι βάρβαροι θά φθάσουν σήμερα;
καί τέτοια πράγματα θαμπώνουν τοὺς βαρβάρους.

Γιατί κ' οἱ ἄξιοι ρήτορες δέν ἔρχονται σάν πάντα
νά βγάλουνε τοὺς λόγους τους, νά ποῦνε τὰ δικά τους;

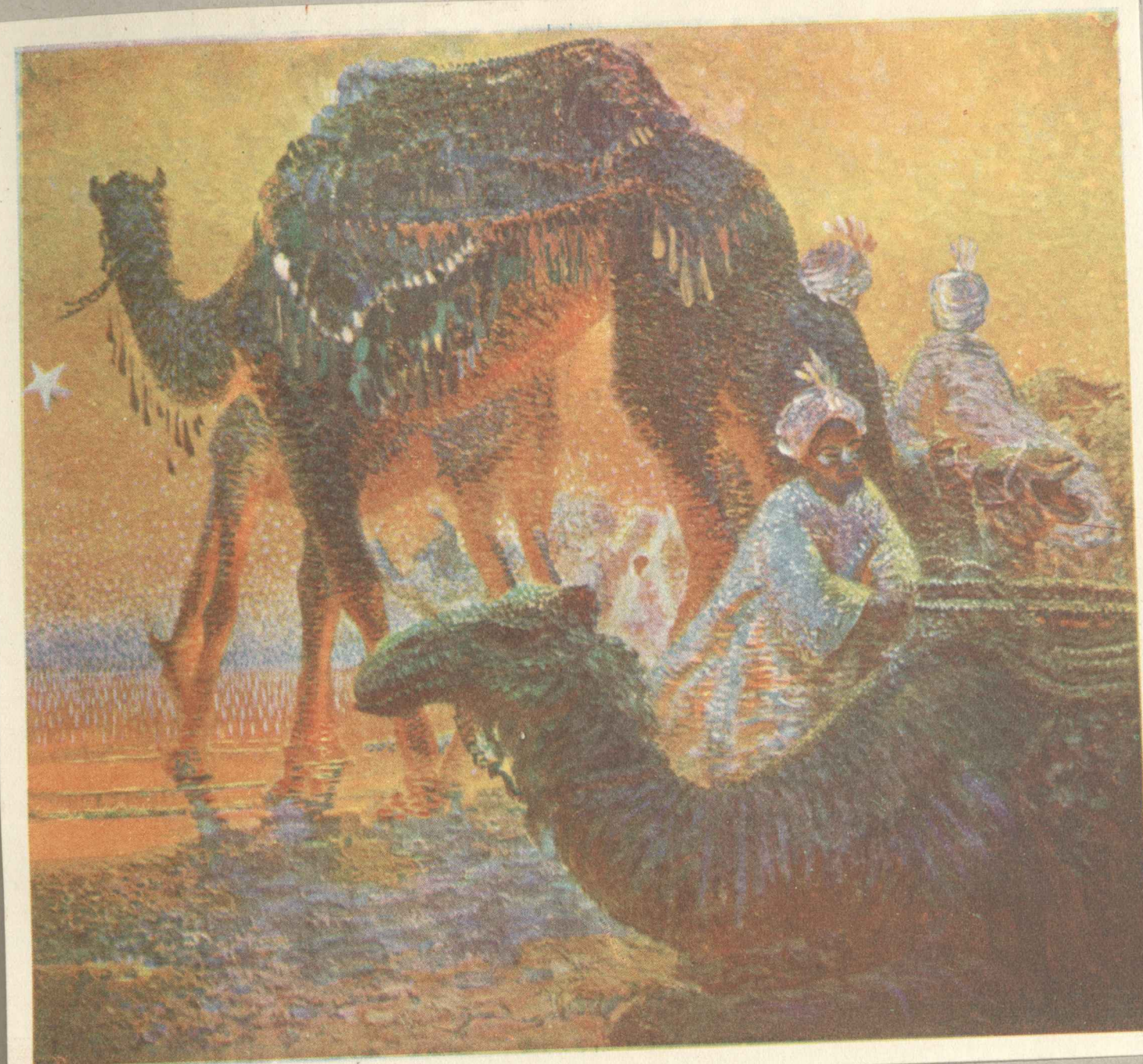
Γιατί οι βάρβαροι θά φθάσουν σήμερα;
κι αὐτοὶ βαρυοῦντ' εὐφράδειες καί δημηγορίες.

— Γιατί ν' ἀρχίσει μονομιᾶς αὐτὴ ἡ ἀνησυχία
κ' ἡ σύγχυσις. (Τὰ πρόσωπα τί σοβαρὰ ποῦ ἐγίναν).
Γιατί ἀδειάζουν γρήγορα οἱ δρόμοι κ' ἡ πλατεῖα,
κι ὅλα γυρνοῦν στὰ σπίτια τους πολὺ συλλογισμένοι;

Γιατί ἐνύχτωσε κ' οἱ βάρβαροι δέν ἦλθαν.
Καί μερικοὶ ἔφθασαν ἀπ' τὰ σύνορα,
καί εἶπαν πῶς βάρβαροι πιά δέν ὑπάρχουν.

Καί τώρα τί θά γένουμε χωρίς βαρβάρους.
Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν μιά κάποια λύσις.

Κ Π Καβαφῆς

ΟΙ ΜΑΓΟΙ
ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΑΡΘΟΥΡΟΥ ΣΛΟΥΜΑΕΚ

ΚΑΪΜΟΙ

Χαρμόσουνι ήχοι γιομίζουν τὰ ὑγρά, τὰ σκοτεινά, τὰ θλιβερά καὶ πένθιμα κελλιά. Οἱ ήχοι τῆς καμπάνας τῆς μικρῆς ἐκκλησοῦλας τῶν φυλακῶν, ἡ ἐκεῖνοι ποὺ φτάνουν σβυσμένοι καὶ ἀδύνατοι, μὰ πάντα χαρμόσουνι, ἀπὸ μακρινῆς ἐκκλησιᾶς, περνοῦν τοὺς ὑγροὺς τοίχους, τρυπῶνουν μέσα ἀπὸ τὰ καγκελόφραχτα παράθυρα τῶν φυλακῶν. Φθάνουν οἱ ήχοι τοῦ ἱεροῦ χαλκοῦ ὡς τὰ ἀδύτα τῶν ὑγρῶν ὑπογείων, ὡς τὰ πιὸ φρικαλέα ἀπομωνωτήρια τῶν καταδίκων. Γεμίζουν καὶ οἱ φυλακὲς μὲ τὸ ὠραῖο ἀγγελεῖα τῶν Χριστουγέννων.

— Χριστὸς γεννᾶται σήμερον! Ὡσαννά ἐν τοῖς Ὑψίστοις! Κάτι τέτοιο μὴνᾶει ἡ καμπάνα ἀπὸ τὰ ὕψη τῶν καμπαναρῶν ὡς τὰ βάθη τῶν ὑγρῶν κελλιῶν τῆς φυλακῆς...

Κάτι τέτοιο χτυπάει μέσα στὶς καρδιὲς καὶ στὶς ψυχὲς τῶν καταδίκων. Κάτι τέτοιο ἔρχεται ξαφνικά μέσα στὸ εἶναι τους γιὰ νὰ τοὺς ξυπνήσῃ θύμησης καὶ μεράκια καὶ καύμους...

Ὡ, αὐτοὶ οἱ καῦμοι, οἱ ἀνείπωτοι καῦμοι, οἱ καῦμοι ποὺ ξεχειλίζουν τὶς καρδιὲς καὶ τὴ σκέψη τῶν φυλακισμένων, τῶν διωγμένων ἀπὸ τὴ ζωὴ, τῶν χωρισμένων ἀπὸ τὴν κοινωνία! Ὡ, οἱ καῦμοι, οἱ ἀφάνταστοι αὐτοὶ καῦμοι, ποὺ πλημμυρίζουν τῶν φυλακισμένων τὶς ψυχὲς μόλις ἀκουστοῦν οἱ πρώτοι ήχοι τῆς καμπάνας τῶν Χριστουγέννων!...

Πῶς νὰ τοὺς ἀκούσῃ κανεὶς, πῶς νὰ τοὺς βρῇ μέσα στὰ βάθεια τῶν ψυχῶν καὶ πῶς νὰ τοὺς τραβήξῃ ἀπὸ κεῖ στὸ φῶς αὐτοὺς τοὺς ἀφάνταστους καὶ τοὺς ἀνείπωτους καύμους;

Κ' ἔρχεται ὁ ήχος τῆς Χριστουγεννιάτικης καμπάνας ὡς τὴν ψυχὴ τοῦ φυλακισμένου, τοῦ παλιοῦ κατάδικου, τοῦ «ἰσοβίτη», ποὺ δὲν ἔχει τὴν ἐλπίδα—ἢ τὴν ἔχει πολὺ ἀόριστη καὶ ὠχρή—πῶς θὰ γιορτάσῃ κάποτε Χριστούγεννα στὸ σπίτι του.

Τοῦ «ἰσοβίτη» ἡ θλίψη εἶναι κάτι ἀνυπόφορα μαῦρο. Ὁ καῦμός του εἶναι φαρμάκι! Ἡ Χριστουγεννιάτικη καμπάνα ξαναφέρει καταπράσινο στὰ μάτια του τὸ δράμα τοῦ βουνοῦ, τοῦ φέριει καταπράσινο ποὺ ἔζησε ἄλλα χρόνια... Θυμᾶται χωριοῦ, τοῦ περιβάλλοντος ποὺ ἔζησε ἄλλα χρόνια... Μπορεῖ πῶς ἐκεῖ πέρα στὸ χωριὸ τοῦ γιόρταζε Χριστούγεννα... Μπορεῖ νάτανε καὶ ληστής... Καὶ «σάν βγήκε στὸ κλαρί» θυμᾶται καὶ κάτι Χριστούγεννα πιὸ λυρικά, μὰ ὅχι τόσο ζεστά καὶ σπιτικά, καὶ Χριστούγεννα κλέφτικα καὶ ἀγρία... Μὰ οὔτε τὰ σπιτικά Χριστούγεννα μέσα στὴν οἰκογένειά του, οὔτε ἐκεῖνα τὰ κλέφτικα στὸ βουνὸ θὰ ξαναγυρίσουν πιά. Ὁχι, δὲν θὰ ξαναγυρίσουν ποτέ!... Ὁχι, ὅχι, εἶναι ψέμματα πῶς θὰ ξαναἰδῇ τὸ σπίτι του, ἐκεῖ πάνω, πῶς ἡ γυναίκα του—θᾶναί τώρα πιά γηραμένη—πῶς ἡ ἀμοιρὴ θὰ φέρῃ τὴ γαλοπούλα καὶ τὶς πῆττες στὸ τραπέζι... Ὁχι, εἶναι ψέμματα πῶς θὰ ξαναγιορτάσῃ Χριστούγεννα στὸ τραπέζι τοῦ σπιτιοῦ του, πῶς θὰ τὰ γιορτάσῃ κάποια φορὰ ἀκόμα περὶτριγυρισμένος ἀπὸ τὰ παιδιά του. Ὁχι, ὅχι, ὅλα εἶναι ψέμματα... Θὰ ρέψῃ ἐκεῖδ' ἀμέσως μέσα, στὸ ἀνήλιο κελλί, χωρὶς νὰ ἰδῇ ποτέ χαρωπὰ Χριστούγεννα. Τί ἀνείπωτος σπαραγμός! Τί ἀφάνταστος καῦμός!...

Μὰ φτάνει ὁ χαρμόσυνος ήχος τῆς Χριστουγεννιάτικης καμπάνας καὶ σ' ἐκεῖνον ποὺ δὲν τὸν ἀφίεν ἡ Ἐλπίδα, ἡ γοητευτικὴ μάγισσα τῆς ζωῆς... Τὴν

Ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω: Πρόχειρη κούνια παιδιοῦ. — Φυλακισμένες γυναῖκες ποὺ ὑφαίνουν στὸν ἀργαλιό. — Πρωϊνὴ προσευχὴ τῶν φυλακισμένων γυναικῶν πρὶν ἀπὸ τὸ πρόγευμά τους.

ἀκούει τη χαρωπή καμπάνα κι' οί ἄλλοι φυλακισμένοι πού ἔχουν καταδικασθῇ σέ πρόσκαιρα δεσμά, κ' οί ἄλλοι πού ἀπό ἰσοβίτες πέρασαν μέ χάρι σέ πρόσκαιρα, κ' οί ἄλλοι οί πιδό ἀλαφροποιήτες... Σ' αὐτούς μιά ἀσπρη φωτεινὴ λάμψη ἔργεται καὶ τοῦς γελάει, σάν ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖ μέσα στὸ ἀτέλειωτο αὐριο... Αὐτοὶ κάποτε—ἄχ, κάποτε! θά ξαναγιورتάσουν τὰ Χριστούγεννα στὰ σπίτια τους... Μὰ κι' αὐτὸν ὁ καὶ μὲς εἶναι βαρὺς. Κι' αὐτοὶ θυμούνται τὰ ἴδια. Ὁ νοῦς τους, μόλις ἀκουστῇ ἡ καμπάνα, τρέχει σὲ χωριά καὶ σὲ χώρες... Ἐκεῖ πού ἦταν καὶ ἡ καμπάνα, αὐτὸς οἱ δικοὶ τους. Ἐκεῖ ἦταν κάποτε καὶ ἡ χριστουγεννιάτικη χαρά... Ναι. Τὸ τραπέζι, τὸ ζεστὸ σπῆτι, ἡ γυναίκα, τὰ παιδιά, οἱ ἀδερφές, τ' ἀδέρφια, ὁ πατέρας, ἡ μάνα... Ἀχ, πόσο ἦταν δλα αὐτὰ ζεστά καὶ γλυκά... Καὶ πρὸ πάντων ὅταν ἦταν Χριστούγεννα, χαρωπὰ Χριστούγεννα, ἐκεῖ πέρα...

Μὰ τώρα, τώρα τίποτε ἀπ' αὐτὰ... Τώρα ὅλοι αὐτοὶ, ὅλες οἱ ἀγαπημένες ψυχές ζοῦν μόνες... Ἡ γιορτὴ τοὺς φέρνουν πιδό πολλὴ λύπη, παρὰ χαρά. Τὸ ἔξεραι αὐτὸ καὶ τὸ συλλογίζεται πάντα ὁ φυλακισμένος. Μὰ τί μπορεῖ νὰ κάμῃ;

«Ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς εἶναι πιδό βαρὺς ἀπὸ τὸ θάνατο!», συλλογίζεται τώρα ὁ φυλακισμένος. Ὡστόσο ὑπομένει. Ὡστόσο ὁ καὶ μὲς δὲν τὸν πνίγει. Γιατί; Κἀὼ ἐκεῖ στὸ βάθος τοῦ ἀτελείωτου αὐριο χαμογελάει ἡ μάλιστα στὴν κοινωνία, στὴ σκληρὴν κοινωνία... Μὰ τότες θά ξαναζήσουν τὰ δμορφα Χριστούγεννα. Καὶ τότες, συλλογίζονται—δλ' αὐτὰ θάχουν ξεχαστή... Κ' ἡ ἀσπρη Ἑλπίδα γιγαντώνει τὸν καὶ μὲς τους...

Ὁ ἦχος πού ξεπετιέται ἀπὸ τὴν Χριστουγεννιάτικη καμ-
πάνα ξεχύνεται θριαμβευτικὰ στὸν ἀέρα καὶ χτυπᾷ στοὺς τοί-
χους τοῦ Ἐφθελίου... Ἐνας κόσμος ἀπὸ παιδιά, ἀπὸ παλληκά-
ρια ἀμύστακα ἀκόμα ζῇ ἐκεῖ μέσα τὴ ζωὴ τοῦ ἀπόκληρου τῆς
κοινωνίας... Ἡ δουλειὰ σκληρὴ κάθε μέρα, ἡ πειθαρχία αὐ-
στηρὴ, ἡ ζωὴ ὡμὴ καὶ ξερὴ... Καὶ τώρα, πού φτάνει ὁ χαρμό-
συνος ἦχος τῆς καμπάνας, τὰ παιδικὰ μάτια γεμίζουν φῶς...
Καὶ οἱ καὶ καὶ οἱ γιομίζουν τὴν ψυχὴν. Θύμησης δειλὴς ἐξπρο-
βάλλουν... Ἐνα σπῆτι, μιά γλυκεῖα μαννούλα, ἕνας πατέρας...
Καὶ θυμούνται οἱ μικροὶ κατὰ δίκον τὴν Χριστουγεννιάτικη
τραπέζι, προπάντων τὰ γλυκά, τὴν πῆττε, τοὺς κουραμπιέδες...
Μερικοὶ θυμούνται καὶ κάτι παιγνίδια. Μέσα στοὺς καὶ μὲς
στὴν πίκρη τους ἐξπροβάλλει δειλὰ κ' ἕνας καραγκιοζῆκος, ἕνας
φασουλῆς, ἕνα εὐλίνο πρόσωπο καὶ τοὺς χαμογελάει... Γιατί νὰ
φύγουν αὐτὰ; Γιατί νὰ χαθῇ ἡ στοργικὴ μητέρα καὶ τώρα νᾶναι
ἀποπάνω τους ὁ σκληρὸς φύλακας;... Γιατί νὰ μὴν ὑπάρχῃ πιδά
ἕνα χαμόγελο; Τί γίνηκε τὸ γέλιο; Χάθηκε ἀπὸ τὸν κόσμο;...
Κ' οἱ καὶ οἱ παιδιᾶτικοί, οἱ σκληροὶ καὶ θλιβεροὶ καὶ οἱ
πλημμυρίζουν τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν, τῶν μικρῶν ἐγκληματιῶν,
καθὼς χτυπᾷ ἡ Χριστουγεννιάτικη καμπάνα... Ἐρχεται ὡς τὴν
ψυχὴν τῶν ἡ ἀναγγελία τῆς γιορτῆς. Μὰ ἡ γιορτὴ δὲν φτάνει ὡς
ἐκεῖ... Οἱ ψιλοὶ μαῦροι τοῖχοι τοῦ Ἐφθελίου χωρίζουν τοὺς νεα-
ροὺς φυλακισμένους ἀπὸ τὴν κοινωνία, ἀπὸ τ' ἄλλα παιδιά, ἀπὸ
κεῖνα πού ἔχουν σπῆτι καὶ μάνα καὶ Χριστούγεννα!

Ἡ ἀνείπωτος καὶ μὲς τῶν θλιβερῶν αὐτῶν παιδιῶν!..

Μὰ ἡ φλόαρη Χριστουγεννιάτικη καμπάνα ξεπετᾷ τοὺς
ἦχους τῆς καὶ μέσα στὴν γυναικεῖς φυλακές. Ἄλλοι καὶ οἱ
ἄλλες ψυχικὲς τραγωδίες, βουβὲς καὶ ἀνείπωτες τραγωδίες ἐκεῖ...
Οἱ γυναικεῖς καρδιὲς σπαρατίζουν! Ὅσο κι' ἂν οἱ γυναῖκες
αὐτὲς ἔχουν κάμει κακουγῆματα, ἡ φωνὴ πού στέλνει ἡ Ἐκ-
κλησία, ἡ θρησκεία καὶ ἡ περασμένη τους ζωὴ, τοὺς μαλακώνει
τὴν ψυχὴν, τὴν κάνει τρυφερὴ καὶ τὴν πλημμυρίζει ἀπὸ ἀπαλὲς
σκέψεις... Ὡ, ναί... Πῶς θυμούνται τώρα τὸ σπῆτι τους, ἐκεῖ
πέρα, γιομάτο Χριστουγεννιάτικη χαρά! Πῶς θά τρέχανε χαρω-
πὲς νὰ τὰ ἐτοιμάσουν δλα. Ν' ἀνάψουν φωτιά, νὰ ἐτοιμάσουν τὰ
φαγητὰ, νὰ στρώσουν τὸ χαρμόσυνο τραπέζι καὶ νὰ τὸ στολί-
σουν μέ τὸ κάθε τί!.. Ναί... Καὶ ὁ ἀντρας, δυνατὸς καὶ χαρω-
πός, θά χαιρότανε μαζί μέ τὴν γυναίκα του καὶ μέ τὰ παιδιά του
τὰ Χριστούγεννα... Νοιώθει ἀκόμα ἡ φυλακισμένη γυναίκα τὴ
ζῆστη, τὴν χαρὰ, τὴν χλιαρὴν περικυκλώσιάν τοῦ Χριστουγεννιάτικου
σπιτιοῦ... Μὰ ἔπειτα ξαναγυρίζει στὴν πραγματικότητα! Τί-
ποτε... Μόνη σ' ἕνα ὑγρὸ κελί, ἡ ἀντίκρου σ' ἕναν ἀργαλειό, συλ-
λογίζεται καὶ δουλεύει χωρὶς φροντίδα γιὰ σπῆτι, γιὰ Χριστου-
γεννιάτικη γιορτὴ, γιὰ ἀντρα καὶ γιὰ παιδιά...

Μερικὲς φυλακισμένες μητέρες, ποῦχουν μαζί τὰ παιδάκια
τους, νοιώθουν ἀκόμα ἕνα συντρίμμι σπιτιοῦ κοντὰ τους, μιά θύ-
μηση σπιτιοῦ πιδό ζωντανή... Ναί, μὰ τὸ σπῆτι τους εἶναι μα-
κρὰ... Καὶ ποῖς ἔξεραι πῶς γιορτάζουν ἐκεῖ τὰ Χριστούγεννα...

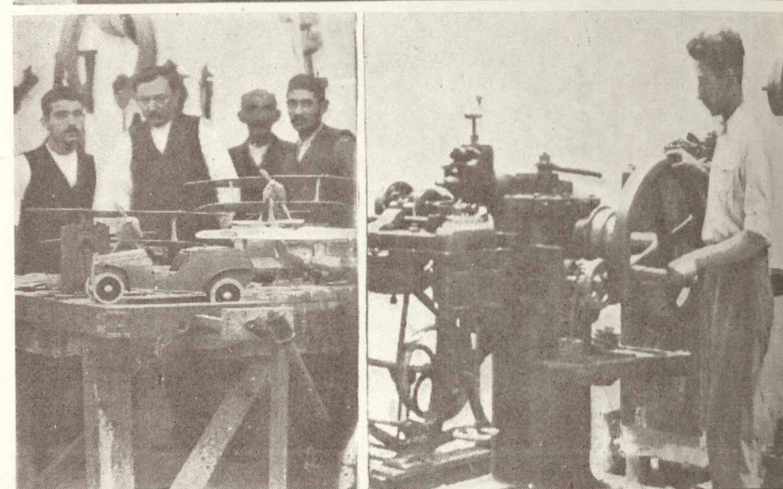
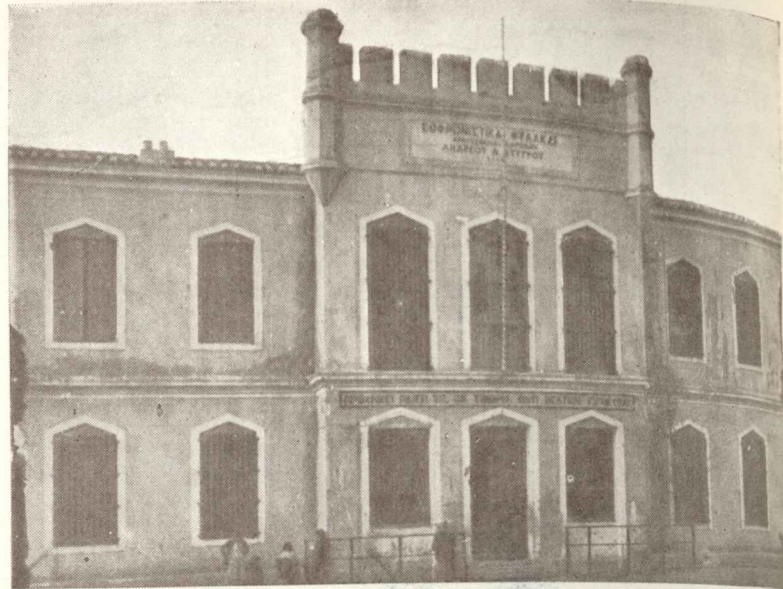
Κ' οἱ καὶ οἱ φυλακισμένων γυναικῶν γιγαντώνονται,
ἀγριεύουν, γιομίζουν ὅλη τὴν γυναικεῖα ψυχὴ τους...

Βέβαια οἱ φυλακισμένες γυναῖκες προσεύχονται ταχτικά
καὶ πηγαίνουν καὶ στὴν ἐκκλησοῦλα, ποῦναι στὴν αὐλὴ τῶν φυ-
λακῶν. Ἐχουν τὴν παρηγοριά τῆς θρησκείας. Μὰ τί θά πῇ αὐτὸ;
«Γίνονται Χριστούγεννα χωρὶς σπῆτι; συλλογίζονται. Καὶ μαρ-
ζώνουν οἱ ἄμοιρες...

Θὰ πάνε καὶ στὴν ἐκκλησίαν ν' ἀκούσουν τὸ «Σήμερον γεν-
νᾶται...» Θὰ ψάλλῃ κ' ἡ Φοῦλα, πού σκότωσε τὸν ἀντρα τῆς στοῦ
Χαροκόπου... Ὁ ἀκούσουν καὶ τοῦ παπὰ τὰ θεία λόγια... Μὰ,
μάταια δλα... Ἡ χαρὰ τῶν Χριστουγέννων δὲν θάρρη... Ὁχι.
Κι' αὐτὸ εἶναι ὁ μεγαλύτερος καὶ μὲς!

Καλὰ στὴν γυναικεῖς φυλακές... Μὰ ὑπάρχουν καὶ φυλα-
κές, ἐκεῖ κάτω στὴν ἐπαρχίαν, σὲ κατὶ παλιὰ κάστρα, μέσα σὲ
ἐρειπωμένα παμπάλαια σπίτια, ὅπου οὐτὲ ὑποψία ἐκκλησιᾶς
ὑπάρχει... Ἡ ἂν φτάνῃ κάπως ὁ ἦχος τῆς καμπάνας, ἡ λειτουρ-
γία τῶν Χριστουγέννων μένει μακρὰ... Πολλὲς φορὲς δὲν φτά-
νει οὐτὲ κ' ἡ καμπάνα.

—Ἰδιες κι' ὅμοιες περνοῦν οἱ μέρες ὅλες μέσα στὰ μαῦρα

Ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω: Αἱ παρὰ τὴν Καλλιθέαν φυλακὰ Συγγρού.—
φυλακισμένοι ἐργαζόμενοι ὡς τεχνικάδες εἰς τὸ Ἐφθελίον Ἀθήναις.—
Ἐργαστήριον φυλακισμένων ἐνδολογροτεχνιῶν καὶ μηχανοεργασιῶν.—Ἐνα
κροῦπ ἀπὸ παιδάκια τῶν φυλακισμένων γυναικῶν, μέ τὴν δασκάλα τους.
Ἐναντι: φυλακισμένες μητέρες στὴν γυναικεῖς φυλακὴν μέ τὰ παιδάκια τους.

κελλία, χωρὶς καμμιὰ διαφορὰ. Μονότονες, ἄσκημες, κακές,
ἀπαισιες... Ἐτσι μᾶς ἔλεγε κάποιος «ισοβίτης» γιομάτος καὶ μὲς καὶ
ἀπαισιες... Καὶ ἐξακολουθοῦσε:

«Ὅλες οἱ μέρες ὅμοιες! Ἀπελπισία πιδά!.. Βέβαια εἶχαμε
ἕνα «Καζαμία» καὶ βλέπαμε πῶς ἄσφαινα σήμερα εἶναι τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ τὴν τάδε μέρα Πρωτοχρονιά. Μὰ τί βγαίνει μ' αὐτὸ;
Αὐτὰ τὰ γράφει μονάχα ὁ «Καζαμία». Δηλαδή γιὰ τὴν κοινῶ-
νία. Ὁχι γιὰ μᾶς. Ἐμεῖς ἄλλο σημεῖο δὲν ἔχομε πῶς εἶναι Χρι-
στοῦγεννα. Στὴν ἐκκλησίαν δὲν πηγαίνουμε. Παπὰ βλέπουμε μόνο
σὺν πεθάνῃ κανέναν στὴν φυλακὴν ἡ ὅταν πρόκειται νὰ ἐχτελεσθῇ
κανένας καταδικασμένος σὲ θάνατο!.. Πῶς νὰ νοιώσουμε λοι-
πὸν τὴν «χρονιὰ» μέρα; Ἐτσι περνάει ἡ ζωὴ μας μέσα στὴν
φυλακὴν σάν ἕνα ρυάκι, πού δὲν σταματᾷ, πού δὲν κάνει κρότο,
καὶ πού δὲν ἀλλάζει τὸ δρόμο του... Γεμάτοι πληγὴ καὶ βαρε-
μάρα περνοῦμε τὴς μέρες μας, ὅλες ἄσκημες καὶ ὅλες ὅμοιες...
Χρονιὰρες καὶ καματερὲς ὅλες μαζί σ' ἕνα ἀτελείωτο ποτάμι,
μονότονες καὶ μαῦρο...

Ἄλλος καὶ μὲς πάλι αὐτὸς. Ἄλλος σπαραγμός ἡ πληγὴ
μᾶς τέτοιος ἀτελείωτος μονοτονίας!

Καὶ δὲν εἶναι μονάχα ἡ καμπάνα. Ὁχι. Δὲν ἔμπνᾷ μόνο
αὐτὴ μέ τοὺς ἦχους τῆς τοὺς καὶ μὲς καὶ τοὺς ψυχικοὺς σπα-
ραγμούς τῶν φυλακισμένων. Εἶναι κι' ἄλλες ἀφορμές, ὅμοια θλι-
βερές γι' αὐτούς...

Καὶ, νά, κατὶ κυρίες, —γῆρες καὶ γεροντοκόρες οἱ πιδό πολ-
λές—φτάνουν στὴν φυλακὴν. Φοροῦν καπέλλα καὶ βαρεῖες γούνες
καὶ σκορποῦν μυροῦδες μέσα στὴν ὑγρὴ βρῶμα τῆς φυλακῆς...
Φέρνουν μικρὰ δῶρα γιὰ τοὺς φυλακισμένους. Καὶ πιστεύουν πῶς
μ' αὐτὰ μποροῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ βουτηγμένοι στὴν θλίψη καὶ
μ' αὐτὰ μποροῦν αὐτοὶ οἱ καὶ μὲς αὐτοὶ τὰ Χριστούγεννα. Πόσο
στοὺς καὶ μὲς, νὰ νοιώσουν κι' αὐτοὶ τὰ Χριστούγεννα. Πόσο
εἶναι γελασμένοι! Ὡ, ἂν οἱ κυρίες αὐτὲς μποροῦσαν νὰ νοιώ-
σουν πόσο ἡ καρδιά τῶν φυλακισμένων εἶναι μαρμαμένη καὶ πόσο
πενθεῖ τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὴν γιορτάνην, πόσο ἡ καρδιά τους εἶναι
μαρμὰ καὶ βαρεοστημένη, ποτὲ δὲν θά πῆγαιναν νὰ τοὺς ἰδοῦν
καὶ νὰ τοὺς δῶσουν τὰ ἀσημάνα δῶρα τους...

Πέρνει ὁ ἄμοιρος φυλακισμένος ἀπὸ τὰ χέρια τους μ' εὐγέ-
νεια τὰ τσιγάρα ἡ τὰ γλυκίσματα καὶ συλλογίζεται ἐκεῖνα πού
οἱ κυρίες δὲν τὰ συλλογίζονται ποτέ...

Τὰ τσιγάρα αὐτὰ τὰ καπνίζουν οἱ φυλακισμένοι μέ τὴν ἴδια
πληγὴν πού καπνίζουν καὶ τὰ δικὰ τους. Καὶ ἴσως κ' ἐνοχλοῦνται
γιατὶ ἐκεῖνα πού φέρνουν οἱ κυρίες εἶναι χειρότερα ἀπὸ κείνα
πού ἔχει ὁ «νταραβεριστῆς» τῶν φυλακῶν καὶ τοὺς πωλεῖ κάθε
μέρα... Μὰ οἱ κυράδες τί φταίνει; Αὐτὲς, ὅταν δὲν καπνίζουν οἱ
ἴδιες, πῶς νὰ διαλέξουν τὰ καλὰ ἀπὸ τὰ κακά;... Καὶ οἱ φυλα-
κισμένοι τὴς ἀθῶνουν...

Καλὰ τὰ τσιγάρα. Μὰ τὰ
γλυκά; Τί νὰ κάμουν στοὺς φυ-
λακισμένους τὰ γλυκά; Μπο-
ροῦν νὰ γλυκάνουν τὴν πίκρα
τῆς καρδιάς τους; Κάθε ἄλλο...
Ἀπεναντίας τοὺς ξανάφερναν
τώρα νέες θύμησης θλιβερές...
Τοὺς θυμίζουν τὰ παιδάκια
τους, ἐκεῖ πέρα στὸ σπῆτι...
Ὡ, ναί, αὐτὰ θά τὰ θέλουν τὰ
γλυκά. Θὰ λαχταροῦσαν γιὰ
τὰ γλυκά τῶν κυριῶν... Ναί...
Μὰ οὐτὲ τὰ γλυκά μποροῦν
νὰ πάνε στὰ σπίτια τῶν φυ-
λακισμένων, οὐτὲ τὰ παιδάκια
τους μποροῦν νὰρθουν στὴν
φυλακὴν...

Ἐτσι καὶ τὰ γλυκὰ ξα-
ναγεννοῦν καὶ μὲς καὶ θλι-

ψη. Ξαναφέρνουν στὴ μνήμη τῶν φυλακισμένων τὰ παιδιά τους,
τὰ σπίτια τους, τὰ Χριστουγεννιάτικα στολισμένα σπιτάκια
τους...

Φτάνει ἡ χαροῦμενη καμπάνα καὶ ὡς κάτω στὰ ἀνήλιαγα
ὕπογεια τῶν νησιωτικῶν φρουριῶν. Φτάνει ὁ ἦχος τῆς καὶ ὡς
μέσα στὴν τρῶγλες, ὅπου ἡ ὑγρασία φτάνει στοὺς τοίχους δέν-
τρα καὶ σύννεφα, μορφὲς καὶ ζωγραφικὲς ποικίλλες... Φτάνει ὡς
ἐκεῖ πού ζοῦν μιά ζωὴ φρικαστικὴ φυλακισμένοι βαρυντοῖτες,
ἄνθρωποι ἀνέλπιδες καὶ τραγικοί!..

Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ. Παπὰς δὲν πατεῖ. Ψαλμῶδια
δὲν ἀκούγεται οὐτὲ τὰ Χριστούγεννα... Μόνο ἂν κανένας φυλα-
κισμένος ἔξεραι κανένα τροπάρη, γίνεταί ἐξάφρηση... Μὰ αὐτὸ δὲν
μπορεῖ νὰ κόψῃ τὴν πίκρα τῆς ἀνήλιαγης φυλακῆς. Οὐτὲ ὁ ἥλιος
μπορεῖ νὰ γλυτώσῃ τὸ κορμί, οὐτὲ ἡ θρησκεία τὴν ψυχὴν. Λεί-
πουν καὶ τὰ δύο.

Κ' οἱ φυλακισμένοι, ὅταν φτάνουν τὰ Χριστούγεννα, συλλο-
γίζονται:

—Οὐτὲ σπῆτι ἔχομε πιδά γιὰ νὰ γιορτάσουμε Χριστού-
γεννα, οὐτὲ ἐδῶ μέσα ἔχομε καμμιὰν ἐλπίδα. Ἡ θρησκεία πέ-
θανε γιὰ μᾶς, ὅπως πέθανε καὶ ὁ ἥλιος... Ἡ ὑγρασία θά μᾶς
σάπισῃ τὰ κόκκαλα καὶ ἡ πίκρα θά μᾶς φάῃ τὴν ψυχὴν... Τί μᾶς
χρειάζονται ἐμεῖς τὰ Χριστούγεννα... Μονάχα ὁ θάνατος μᾶς
χρειάζειται... Μὰ δὲν ἔρχεται!

Ἐτσι καὶ κάτω ἀποκορυφώνονται οἱ καὶ μὲς. Ἡ τραγωδία
φτάνει στὸ ὑπέρτατο σημεῖο τῆς!

Ὡστόσο, νά, φτάνει ἡ φωνὴ τῆς καμπάνας καὶ μέσα στὰ
ὕγρα κελλία ὅλων τῶν «ἀχτιδῶν»... Ναί. Βέβαια. Ἐχεῖ τὸ κά-
στρο καὶ ἐκκλησοῦλα... Μὰ, τί ἀνείπωτος καὶ μὲς! Ἡ ἐκκλησοῦλα
εἶναι ἐκεῖ «ἀπηγορευμένος καρπός»... Οἱ φυλακισμένοι ἀκούουν
τὴν καμπάνα. Μὰ δὲν φτάνουν ὡς αὐτοὺς τὰ Χριστούγεννα.

Βέβαια ἀκούει τὴν καμπάνα τῆς ἐκκλησοῦλας. Ἐρχεται ὁ
ἦχος τῆς χαρμόσυνης ἀπὸ τὸ μικρὸ τῆς καμπαναριῶ, πού ὕψανε-
ται στὴν πλατεῖα τοῦ κάστρου... Μὰ μήπως ἡ καμπάνα χτυπᾷ
γιὰ τοὺς φυλακισμένους; Μεγάλῃ πλάνῃ ἂν τὸ πιστεῦε κανένας
αὐτό! Ὁχι. Αὐτοὶ δὲν πηγαίνουν ποτέ στὴν μικρὴ ἐκκλησοῦλα...
Πηγαίνουν μονάχα οἱ φύλακες κ' οἱ στρατιῶτες τῆς φρουρᾶς τῶν
φυλακῶν, ὅσοι εἶναι «ἐλεύθεροι ὑπηρεσίας»... Αὐτοὶ, μονάχα αὐ-
τοὶ, γιορτάζουν Χριστούγεννα. Τοὺς φυλακισμένους, τοὺς ἀνθρώ-
πους τοὺς σωριασμένους στὰ ὕγρα κελλία, ποῖος τοὺς λογαριάζει
γι' ἄνθρωπους;...

—Σαπίστε παλιοτόμαρα! εἶναι ἡ πιδό εὐγενικὴ φωνὴ πού
ἀκούει ἐκεῖ μέσα...

Καὶ σάπιζον οἱ ἔρμιοι σάν παλιοτόμαρα. Χωρὶς Χριστού-
γεννα, χωρὶς σπῆτι, χωρὶς ἐκκλησία, χωρὶς θρησκεία, χωρὶς παρη-
γορία, χωρὶς ἥλιο, χωρὶς καλωσύνη... Ἀς κάμουν κι' ἄλλως...
Τί καὶ οἱ καὶ τί πίκρες!..

Ἀχ! πόσους πικροὺς συλλογισμοὺς γεννάει αὐτὸς ὁ ἦχος
τῆς Χριστουγεννιάτικης καμπάνας, πού σκορπίζεται στὸν ἀέρα
καὶ πού μπαίνει ἀκάλεστος καὶ μέσα στὴν φυλακὴν!..

Πόσους καὶ μὲς, πόσους ἀνείπωτους καὶ ἀφάντους καὶ
μοὺς γεννάει αὐτὸς ὁ ἦχος τῆς καμπάνας!..

Καὶ τί καὶ μὲς! Μὰ αὐτοὶ οἱ καὶ οἱ θλιβεροὶ σκέψεις μένουν
μέσα στὴν σκιά τῶν ψυχῶν τῶν φυλακισμένων. Δὲν ἐμποδίζου-
ν τὴν χαρὰ νὰ ἐχειλιζέται παντοῦ γύρω... Οὐτὲ ἐμποδίζουν
τὴν Χριστουγεννιάτικη καμπάνα νὰ χτυπᾷ. Ἐκεῖνη ἀποπάνω ἀπὸ
τοὺς καὶ ἀπὸ ὅλα σκορπᾷ τὸ ὠραῖον ἄγγελμα τῶν Χριστου-
γέννων:

—Χριστὸς γεννᾶται σήμερον! Ὡσαννὰ ἐν τοῖς Ὑψίστοις!..

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ "ΕΚΠΟΜΠΗ"

«Η 2α Νοεμβρίου 1928 είναι μία ημερομηνία ιστορική για την εξέλιξιν της ραδιοφωνίας σε όλκληρον τόν πολιτισμένο κόσμον. Τήν ἐσπάραν τῆς 28ς Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1920, ἥτοι πρὸ δέκα τεσσάρων ἐτῶν στὸ Πίτσμπουργκ τῆς Πενσυλβανίας τῆς Β. Ἀμερικῆς ἐξεπέμφθη τὸ πρῶτον ἡ ραδιοφωνικὴ «ἐκπομπή». Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὑπῆρξε ἱστορικὴ καὶ διὰ τὸν λόγον διότι διὰ πρῶτην φοράν ἐγνωστοποιήθη τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ ραδιοφωνικὸν σταθμόν.

Εσπέρα 2ας Νοεμβρίου 1920. Ώρα 9.30 μ.μ. Στον αέρα υπάρχουν κάποιο μυστήριο, κάποια έκτασας. "Ολόκληρος η "Αμερική εύρσκεται εν αγωνία. "Αγωνία διά δύο λόγους: διά το αποτέλεσμα της έκλογής του νέου προέδρου της καί διά το αποτέλεσμα των έπισημημένων οι όποιοι ηργάζονται επί της διά της έπιτυχίας της ραδιοφωνικής έκπομπής. Ο έφημεριδες είχαν αναγγείλει από ημερών ότι το αποτέλεσμα της έκλογής του νέου προέδρου θα αναγγελλή ραδιοφωνικώς από το Σπίτμπουργ την 9.30 μ.μ. "Ο κόσμος μιλεί σ' χαμηλούς τόνους. Μερικοί αμφιβάλλουν, άλλοι είναι τελώς άπιστοι. "Η άτμόσφαιρα είναι πλήρης ηλεκτρισμού. Θά έπιτύχουν αί έργασια των έπισημημικών έργαστηρίων της Ουέστνι Χάους; Θά δοσάσθ' μ' έναν νέναν ανακάλυψιν ή ημερικανική έπιστήμη; "Εκπομπή! Μέχρι πού θάβανει αυτό ο μύθος. Πώς ήμπορεί να στείλ' κανείς μία έιδηση μιλώντας μπρός σ' ένα κουτάκι «μικρόφωνο» και νά τόν άκούσθ' ένν' άλλος όπως στο κοινό τηλεφώνον, χωρίς νά χρειάζονται τηλεφωνικά σώματα; Έν τούτοις μετά δύο ώρας την 12.00 όλόκληρος η "Αμερική γνώρίζει ότι αί έργασια των έπισημημικών της είχαν έπιτύχει. "Η ραδιοφωνική «έκπομπή» εδόθη την οριθεύσαντα ώραν και ή έπιτυχία υπήρξε πλήρης. Το θαύμα όπως το άπεκάλουν και έπιστοι και άπιστοι, είχε έπιτελεσθ'.

1934. Δέκατέσσερα χρόνια έχουν περάσει από τότε, ραδιοφωνικοί σταθμοί και το ραδιόφωνο έλαβον τον δρόμο της εξέλιξης, δρόμον ταχύν και έπιστημονικόν με κατακτικὴν έπιτυχίαν. Ραδιοφωνικοί σταθμοί ιδρύονταί στήν ἤ γλα, Γαλλία, Ἀμερικὴ ἰσχυρὰς ἐντάσεως καὶ τελειοποιή, πλήρως. Σ' ὅλες τῆς πόλεως τῆς Εὐρώπης ἱδρύονταί ραδιοφ, κές ἐταιρίαι με ἑκατομμύρια κεφάλαια οἱ ὁποῖες κάθε χρ, ἀποδίδουν τεράστια κέρδη στοὺς μετόχους των. Σὲ ὅλα χρηματιστήρια τοῦ κόσμου οἱ ραδιοφωνικὲς μετοχές σιμ, μινον ἀμπατάδειας αὐξήσεις καὶ οἱ ἀγορασταὶ τῶν πλεθύνον, περισσότερο ἀπὸ τὰ ραδιόφωνα. Δὲν ἀποτελοῦν πλέον θ, οὔτε τὸ ραδιόφωνο οὔτε οἱ σταθμοί. Ὁ 20ὸς αἰὼν ἔχει συ, σι σὲ τὴν ἀνθρώπινητάτη εἰς τὰ θαύματα αὐτά. Τὸ κοινὸν δ, πλῆθεται οὔτε ἀγωνιά. Ἐχει διαρκῶς βεβαίωτητάς. Ὑπάρ, ῃ ἤδη ἐν λειτουργίᾳ ἄνω των πεντακοσίων ραδιοφωνικῶν, μῶν καὶ περὶ τὰ δέκα πέντε ἑξῆς ἑκοσὶ ἑκατομμύρια ρα, νων. Μᾶς σὰ φανὴ ὑπερβολικὸς ὁ ἀριθμὸς. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν, μανίαν, Ἀγγλίαν, Γαλλίαν τὰ ραδιόφωνα εἶναι εἶδος π, ἀνάγκης. Τὰ χρησιμοποιοῦν δὲ ἀὶ ἀστυνομικά, τὰ νοσοκ, αὶ φυλακὰ ἐκτός βέβαια τῶν διαφόρων κέντρων.'

Η Φλώρα εκτός βέρατα
 Η Ήφεροειδής δμος του ραδιοφώνου, το θαύμα αυτό το
 αιδώνος αποτελεί μετά το τηλεφώνον την πλέον ευχάριστον
 ροήν δια την ανθρωπότητα. Διότι με ὀλίγας χιλιάδας δρα-
 γμάτων ραδιόφωνα ἀπὸ 8.000 δραχμῶν, δύνασθε νὰ ἔχη-
 το σπίτι σας ἕνα κομψὸ μικρὸ ἔπιπλο, κουτάκι, τὸ ὁποῖον
 καὶ νὰ σὰς ἐξυπηρετῇ ὀλιγότῳ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας κ' ἱ-
 κτός, προσφέρωντάς σας μίαν μουσικὴν ἀπόλαυσιν καὶ ἱκα-
 νώτα καὶ τὰ πλέον δύστροπα γούστα σας ἀπὸ μουσικῆς
 φωνῆς. Κί θέλετε; Κί ἐπιθυμεῖται νὰ ἀκούσῃτε; κλασσικὴν
 κὴν, ὑπερέκτα, συνταυλίσαν, ρεαλιστὰ πιάνου, βιολίου, στρατι-
 μουσικὴν, ἐκκλησιαστικὴν, τογγάνικην ὀρχήστρα, μπαλ-
 λαϊκὰ τραγούδια ξένων ἐθνῶν; Τὰ ἔχετε ἀμέσως. Μόλις γιν-
 ῶ το γλυτὸ τὸ κομψὸ τῶν διαφόρων σταθμῶν. Ὑμεῖς δὲ τὴν εὐ-
 τὴν διαλογεῖσθε ἀπολύτως σεις. Ἀλλ' ἐκτός τῆς μουσικῆς δὲ
 νὰ παρακολουθεῖτε καὶ διαλέξεις, πολιτικὰς, ἐμπορικὰς δι-
 μιὰ ἀκόμη νέα ὅπως καὶ θεατρικὰ ἔργα πρός, τὸ «μαγικόν»
 κουτάκι τὸ ὁποῖον καλεῖτε ραδιόφωνα σὰς ἐξυπηρετᾷ θα-
 ὅποιαδήποτε στιγμήν τὸ θελήσετε σεις χωρὶς νὰ φέρηται κατὰ
 τῆρσιν στὰ γούστα καὶ τὰ κέσια σας, χωρὶς νὰ σὰς ζητᾷ
 ἀρκεῖ νὰ στρίψετε γλυτὸ τὸν διακόπτην κ' αὐτὸ θ' ἀρχίσῃ

Τὴν ἄξιαν ἐν αὐτῇ τοῦ ραδιοφώνου τὴν ἀντελήφθησαν τότε καλὰ εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην ὥστε ἐξοποθέτησαν ραδιοφῶνα στὰ ταξιδιωτικὰ ἀεροπλάνα, στὰ αὐτοκίνητα, στὰ πλοία εἰς τὰ δωμάτια τῶν ἀσθενῶν, εἰς τὰ νοσοκομεία καὶ εἰς τὰς φυλακὰς ἀκόμη.

ΚΑΙ
ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ

Εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐιδικώτερον εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ ραδιόφωνον κατέκτησε ἐφέτος ἔδαφος. Σήμερον τὰ περισσότερα σπῖτα τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ἀριστοκρατικά ἐννοεῖται, ἔχουν ραδιόφωνον, καὶ ἔχουν μόνον τὰ ἀριστοκρατικά διότι αἱ τιμαὶ τῶν ραδιοφώνων ἐνταῦθα εὐρίσκονται εἰς ὕψηλά ἐπίπεδα. Ἀρχίζουν ἀπὸ ὀκτῶ χιλιάδας δραχμῶν καὶ φθάνουν εἰς τὰς τεσσαράκοντα, αἱ τιμαὶ δὲ αὐταὶ δικαιολογοῦνται διότι δὲν ὑπάρχει ἀκόμη ἐν Ἑλλάδι, καὶ τὸ γράφω τοῦτο μετὰ μεγάλην λύπην μου, ραδιοφωνικὸν σταθμὸν. Εἰμεθα δηλαδὴ τὸ μοναδικὸν κράτος εἰς τὴν Εὐρώπῃ τὸ ὁποῖον δὲν ἀπέκτησε ἀκόμη ραδιοφωνικὸν σταθμὸν. Εὐθὺς ὅμως ὡς ἐγκατασταθῇ ἐνταῦθα ραδιοφωνικὸς σταθμὸς θὰ ἐκπέσουν, διότι θὰ δύνανται νὰ λειτουργοῦν καὶ ραδιόφωνα μόνον με δύο λυχνίας ἐνῷ σήμερον ἐνα καλὸ ραδιόφωνον πρέπει νὰ ἔχη τοὐλάχιστον ὀκτῶ λυχνίας. Τότε φυσικὰ καὶ στὸν τόπον μας τὸ ραδιόφωνον θὰ ἀρχίσῃ νὰ διαδίδεται περισσότερον καὶ ἡ τιμὴς του θὰ κατέλθουν σὲ χαμηλὰ ἐπίπεδα ὥστε νὰ γίνῃ προσιτὸ πρὸς πάντας τοὺς ἄποκτῃται, ὅπως ὅλγαι τὰ σπῖτα στὴν Εὐρώπῃ, τὸ μαγικὸν αὐτὸ κουτάκι καὶ μετὰ στροφῇ τοῦ διακόπτου ὁ κάτοχος τοῦ σπῖτος θὰ ἀκούσῃ νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ σπῖτι του, μαζὺ μετὰ τὴν οἰκογένειάν του, τίς συναυλίας, τίς ὕπνους, τὰ διάφορα ἑλληνικὰ τραγούδια ποὺ τώρα λόγῳ τῶν τιμῶν τῶν συναυλιῶν εἶνε ἀποκλειστικὸν προνόμιον μόνον τῶν πλουσίων. Τότε, ὅταν θὰ ἰδρῇ καὶ στὸν τόπον μας ραδιοφωνικὸς σταθμὸς, ἐλπίζουμε ὅτι αὐτὸ θὰ γίνῃ σύντομον, θὰ μποροῦμε ὅλοι μας νὰ ἔχωμε τὰς ἀπολαύσεις ποὺ δίνει ἕνα καλὸ ραδιόφωνον.

Τὸν χειμῶνα κυρίως τὸ ραδιόφωνο εἶναι περισσότερο εὐχάριστο εἰς τὸ σπῆτι, διότι αἱ συγκεντρώσεις γίνονται κυρίως τὸν χειμῶνα, τὰ μουσικὰ προγράμματα τῶν ραδιοφωνικῶν συναυλιῶν εἶναι πλουσιώτερα. Ἐξ ἄλλου τὸν χειμῶνα ἡ θαλπνότης τοῦ σπιτιοῦ εἶναι πλεονεκτήματα παρὰ τὸ καλοκαίρι, ὅποτε ζητεῖται τὸ ὑπαίθριον.

Με έναν καλό ραδιοφωνικό μπορεί κάλλιστα να κάνει, εαυταλάμενος στην πόλη. Πολυθρόνα ή στο ντιβανάκι του σπιτιού του μέσα στη ζέση, με μία ευχάριστη συντροφιά, ή απόλυτα δλα τα μουσικά δίστουρήματα που εκπέμπονται από όλον τον κόσμο. Με το ραδιοφωνικό μπορεί έπσης εκτός των συναυλιών, από μελοδρμάτων, όπερετών κί άλλων θεατρικών έργων που εκπέμπονται από το Λονδίνο, το Παρίσι, τη Ρώμη, το Μιλάνο, τη Νέα Υόρκη, να παρακολουθήσει και την πολιτική κίνηση της Ενώτης, τους πολιτικούς λόγους των αρχηγών των διαφόρων κομμάτων, τις τιμές του χρηματιστηρίου, τα μεγάλα γεγονότα και τα διάφορα έπίκαιρα, τελέτα, συνεδριάσεις ακαδημίων, και όλο κί άλλο που εύστοχα πρόγραμμα των ραδιοφωνικών σταθμών εκπέμπει. Ένν κί ποό το εύστοχο πρόγραμμα των ραδιοφωνικών σταθμών που προσφέρει σ' ένα

[illegible][illegible]

Ἐν συμπεράσματι συνεπέως δίδων αὐτῶν τὰ ὁποῖα ἀνεφέραμεν ἀπὸ τῆς ἐρώτησός, ἡ ἀπάντησις καὶ ἡ ἐκτίμησις αὐτῆς ἐκτελεσθήσεται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυντάκτη τῆς ἐφημερίδας. Ὁ ἀρχισυντάκτης ἀπεκρίθη ὅτι ἡ ἀπάντησις αὐτῆς ἐκτελεσθήσεται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυντάκτη τῆς ἐφημερίδας.

[illegible][illegible]

μουσικοποιουμένων. Έτσι, οι
Περαιόντες το παρόν θα ηχογραφήσουν εις τους Αθηναίους
δλους τους Έλληνες όπως το δουρεύον Συγκοινωνίας κατο-
και ταρματίστας τα άρμαμένα νέας συνεννοήσεις διά την
διοφανωτικό σταθμού εν Αθήναις εις τρόπον ώστε από την προ-
ανόειν να αποκτήσιν και η Έλλάς Ραδιοφωνικών σταθμών και κα-
σουν όλος οι Έλληνες να ξεκουράζονται, ακούοντας λίγη κα-
ώρα, ευχάριστη και ευθυνή.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΩΝ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟ

Όπως ο μικρός φαντάρος δειρεύεται τις χρυσές πλάκες του αντιστρατήγου, όπως ο ταπεινός γραφέας λιμνιάζεται το πολυτέλειο κορδονιούχο, έτσι κι ο πιο άσημος ποετής, απ' όλους αυτούς που μουντζουρώνουν το χαμπατί της φαντασίας του, κρυβεί στην καρδιά του μια μέρα θά γίνει αξιοίος να τιμηθεί με την μεγαλύτερη σημερινή αναγνώριση — την ίδια βεβαία την πραγματική εκείνη αναγνώριση, χρόνος μπορεί να τη δώσει — στο πεδίο της λο-

Οι παλαιοί χημικοί γνώριζαν ότι η νιτρογλυκερίνη, μιαν έκρηκτική ύλη εξαιρετικής δυνάμεως, πού, σε ύγρη κατάσταση όπως ήταν, άρκοσθε κανελς να κουνήση λιγάκι το δοχείο στό όποιο βρισκόταν για να προκαλέση μιάν ανεπιανόρθωτη καταστροφή. Τήν νιτρογλυκερίνη αὐτή, ὕστερα ἀπό ἑτῶν ἐργασία, ὁ Νόμπελ κατῴρθωσε να τήν παρασκευάσῃ σε στερεή κατάσταση. Ἡ καὶ νυνὶς αὐτή έκρηκτική ὕλη, πολύ λιγώτερο ἐπικίνδυνον στὸν χειρισμό της ἀνομαστίσθηκε ἀπὸ τὸν ἐφευρέτη τῆς δυναμίτης. Ἡ ἐφευρέσις αὐτὴ ἔγινε στὸ 1863, κί' ἀπὸ τότε ἀρχίσε για τὸν Νόμπελ ἡ μεγάλη ζοή.

«Ο Νόμπελ ήταν ένας ιδιαίτερος τύπος ιδεολόγου, απ' αυτούς που έπιθαιναν να κατακτήσουν τη νέα οικονομική γιά να την εξηγηθούν. Έτσι με τη διαθήκη του όρισε να κατατεθεί η περιουσία του σε μία τράπεζα με τόκο 3 1/2%, και καθόρισε οι τόκοι αυτοί να αποτελούνταν πέντε βραβεία που θα απενέμοστο στις φυσικές, της χημείας, της λατρικής και της... ειρήνης! Πράγμα έκρηκτική ύλη που έφερε το θάνατο σε τόσους ανθρώπους, παρ'ότι κανείς πώς ήθελε να εξιλεωθεί ζητώντας να βράβειση τις διάφορες ειρηνευτικές προσπάθειες.

Τό καθένα ἀπό τὰ βραβεία αὐτά ἦταν καί εἶναι σήμε-
ρα ἀκόμα ἀξίας 200.000 σουηδικῶν κορωνῶν. πεντέμισο δολάρια ἑκα-
τομμυρίων δραχμῶν. Ὁ τρόπος τῆς διαχειρίσεως τῶν κεφαλαιῶν
ἔχεν ὀρισθῆναι ἀπό τὸν ἴδιο τὸν Νόμπελ, ὁ ὅποιος ἐπιπροσθετως
ἀσφάδην ὅτι τὸ βραβεῖο τῆς λογοτεχνίας θὰ τὸ ἀπένευμε ἡ
Σουηδικὴ Ἀκαδημία, τὰ βραβεία τῆς φυσικῆς καὶ τῆς χημείας ἡ
Ακαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, τὸ βραβεῖο τῆς ἱστορικῆς καὶ τῆς
ἰοῦτον τῆς Στοκχόλμης καὶ τὸ βραβεῖο τῆς εἰρήνης ἡ Ἰνστι-
τούτο ἀπὸ πέντε Σουηδοῦς βουλευτάς. Ἐπίσης καθωρίσθηκε ἡ ἐπίσημη

Τὰ πρῶτα χρόνια μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ δωρητοῦ
πέρασαν σὲ ἀδιάκοπες δι-
κες, γιατί οἱ συγγενεὶς τοῦ
Νόμπελ δὲν ἐσυνοῦσαν μὲ
κανένα λόγο νὰ δεχθοῦν
τοὺς ἀδελφούς τῆς διαθήκης. Ἡ
δίκες αὐτὲς κράτησαν πέντε
ὀλόκληρα χρόνια, τελειώσαν
ὁμως μὲ τὴν δικαίωση τῶν
ἀπογόνων τοῦ διαθετοῦ. Κι'
ἔτσι στὰ 1901 τὸ βραβεῖον
Νόμπελ ὑπῆρξε πρῶτον ἅρ-
α

Σήμερα, από τα πέντε βραβεία Νόμπελ, εκείνο που έχει την μεγαλύτερη αήλγη είναι άσφαλτος, το λογοτεχνικό. Αδιαφορο αν τα άλλα πιο χρήσιμα είναι, κι' αν απόνέμονται πιο δίκαια... Γιατί δυστυχώς, όπως σε τόσες άλλες ανθρώπινες εκδηλώσεις, άνακατεύθηκε και εδώ η ρουσφετολογία. Κι' έτσι ο Νόμπελ της λογοτεχνίας στερείται σήμερα της γιά να γίνει όργανο πολιτικό.

Αυτή η τάσις, η τόσο αντίθετη στο πνεύμα του διαβέβου, εκδηλώνθηκε από τη πρώτη στιγμή. Γιατί πράγματι η πρώτη αποστομή της στα 1901 του βραβείου Νόμπελ της λογοτεχνίας στον άσπαστον Γάλλο ποιητή Συλλά-Πριντώμ, απέτελεσε πλήρη διάβαλο. "Ολόκληρος ο πολιτισμένος κόσμος διαταρτηρήθηκε από την παραγνωρίση του Λέοντος Τολστόι, του Ρώσου κοσμοτοπού που οι κοινωνικές του ιδέες τον έκαναν να παραμεριστεί...". Στα 1902 το βραβείο το πήρε ο επίσης άσημος Γερμανός Νόμπελ, ο Προβγκιανός ποιητής Μισράλ και οι "Ισπανοί δραματικούς συγγραφείς Έσσεγγάρρε. Την άλλη χρονιά βραβεύθηκε ένας άσπας συγγραφέας, άλλα διεθνώς γνωστός, ο Πολωνός Σνέκκελτε, ο συγγραφέας του περιφημου «Κβό βάντις» και στα 1906 ο άσπας ποιητής Κερντούνι. Κι' έτσι μόνον στα 1907 τον Άγγλο πνευμένην σ' ένα πραγματικά τεράστιο συγγραφέα, τον Άγγλο άσπαστην Κίπλινγκ, τον άθανάτο όμνην του Βρετανικού ιμπεριαλισμού. Κι' ύστερα εναόρησε πάλι η σειρά των άσπαστην: 1908, Γερμανός "Έδκεν, 1909 η Σουηδή Σέργια Λάγκερλεφ, 1910 ο Γερμανός Χάυζε. Αντίθετος η έπόμενες έκλογές όπρηξαν άρκετά άτυχημένες, γιατί τόσο ο Βέλγος Ματερλίκ (1911) όσον ο Γερμανός Χάουπμαν (1912) και ο Ίνδος Ραμπιντρανάθ Ταγόρ (1913) άναι συγγραφείς από τους μεγαλύτερους του αιώνας μας.

—τα 1914, εξ' αφορμής του Παγκοσμίου πολέμου, το Νομπελ

Κατά τα τελευταία χρόνια, της οποίας ο αντιπρόσωπος – αλλάζει να λάβει το Νόμιμλ μπήκε και η Έλλάς, της οποίας Κωστής Παλαμάς δικαιούται να λάβει το και ο Σουηδός – ο μεγάλος ποιητής Κωστής Παλαμάς δικαιούται να λάβει το βραβείο πολύ περισσότερο από πολλούς βραβευθέντας. Πέριους η έγκληση του ήταν βεβαία, και έφέτος ακόμα βεβαιώθηκε. Δυστυχώς όμως ο κ. Παλαμάς ανήκει σε μία χώρα μικρή και αδύνατη, και η πολιτάντικη νοοτροπία των Σουηδών ακαδημαϊκών έχει εκδηλωθεί αρκετές φορές ώστε να μη μας φανταίνεται περλίερη άποψη για τον αντιπροσώπου μας. Δεν μάς μένει παρά να ελπίζουμε πως του ή άποψιχα του αντιπροσώπου η τύχη στην Έλλάδα...
ΕΝ ΤΟΙΣΤΟΥΤΟΙΣ ΕΛΠΙΖΟΜΕΝΟΙΣ
Χρόνιος θα χαμογελάσει η τύχη στην Έλλάδα...
ΕΝ ΤΟΙΣΤΟΥΤΟΙΣ ΕΛΠΙΖΟΜΕΝΟΙΣ

Για τον φετινό τυχερό, που πήρε το χρυσό μετάλλιο, τον ηρώδη των 5 1/2 εκατομμυρίων δραχμών, για τον 'Ιταλό Λουτζί Πιραντέλλο, δεν μπορεί να λεχθεί ότι άδικα βραβεύθηκε. Ο Πιραντέλλο αποτέλεσε ένα αληθινό κέραιο για τον σημερινό μας πνευματικό πολιτισμό, διάσφαρο αν σήμερα πέ-
ρασε κάπως η μόδα κι' αν δεν κατέχει την θέση που κατείχε εδώ και δέκα χρο-
νια. Γιατί αλήθεια, κατά το 1925 ο Πιραντέλλο έθεωρείτο σαν ο μεγαλύτερος
θεατρικός συγγραφέας της εποχής μας, σαν ο άναμορφωτής του θεάτρου, σαν
έναν αληθινό Προμηθέα της δραματικής τέχνης. Κατά τον πόλεμο, η ανθρω-
πότης είχε ζήσει στιγμές εξαιρετικές, που ανέτρεψαν τον έσωτερο ψυχικό κόσμο και τις καθιερωμένες ό-
ριες. Ο στρατιώτης που γύριζε από τον μέτωπο ύστερα από απουσία τεσσάρων χρόνων, θαρρούσε πως αιώνα-
λόκληρο τον χώριζαν από την προπολεμική εποχή.
'Η ζωή, τώρα που είχε γλυτώσει από τον θάνατο, τον φαινόταν σαν κάτι το όλοένα καινούργιο, σαν κά-
ποιό δέν το είχε ζήσει ακόμα... Τα πνεύματα, απο-
κρουμένα από το γκρέμισμα του παλαιού ψυχικού κί-
σμου, ζητούσαν καινούργιες πηγές εμπνεύσεως.

Αυτό το καινούργιο ήλθε να προσφέρει
τέλλο, ο γεροπαράξενος καθηγητής που είχε γεννηθεί
το 1867 στο Τζωρτζίνον της Σικελίας, την παλιά ε-
λληνική άποικια "Ακράντα και που δεν πρωτοέγραψε
για το θέατρο παρά στα 1917, σε ηλικία δηλαδή 50 χρ-
ωνών. Όπλισμένος με τα τρομερότερα και μιά διαβολεμέ-
του όπλα: ένα ψυχρό σαρκασμό και μιά διαβολεμέ-
διαλεκτική εύχρεια, ριχήκε στον στίβο με πρόγραμμα
σαφώς καθορισμένο από την αρχή. Θέλησε, συγγί-
τας ακόμα περισσότερο την τόσο συγχισμένη κι' άλ-
κατάστασι, να ξεδιάλυθη ώρισμένες πλάνες που τ-
φαινόταν πως κατέστρεφαν την ανθρωπότητα. Ο πρ-
τος έχθρος έναντιόν του οποίου εξιφούλκησεν υπήρ-
ξε η αντικειμενική αλήθεια, στην οποία στηρίζεται ο
κληρο του οικοδόμημα του ευρωπαϊκού μας πολιτισμ-

[illegible]

...αυτούς και να είναι, τα έργα του Γκερμ...

...«Όπως και να είναι, τα έργα του Γκερμ...

...«Εξή πρόσωπα ζητούν...

...«Η ήδονή της τιμωρή...

...«Ο άνθρωπος, το κτήνος κα...

...«Ερρίκος ο Δ'» πού με...

...απ' αυτά παίχθηκαν πρό κα...

...και έδω—σημειώσαν την έ...

...πού είδαν τὰ φῶτα του προ...

...νίου ἀληθινῆ ἐπανάσταση...

...δραματικῆ τέχνη. Σήμερα διμ...

...πράγματα ἔχουν ἀλλάξει. Ὁ...

...φρενισμός τῆς ἀμέσου μετα...

...μικῆς ἐποχῆς ἀντικαταστήθηκ...

...μερα ἀπὸ μιὰ συντηρητικῆ...

...πού μᾶς κάνει νὰ γυρνοῦμε...

...παλῆτ' κλασσικὰ καλοῦσι. Κ...

...τῆς δόξας τοῦ Πιραντέλλο...

...τῆς 1920-1926...

...μερα ἀρχίζουν νὰ μὴν ἔχου...

...ραση. Ἡ παρακμὴ αὐτῆ τοῦ...

...ραντελλικῷ ἔργου, πού μ...

...βέβαια νὰ μὴν εἶναι καὶ ὀρι...

...δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπ...

...σήμερα ἕνα γεγονός, πού...

...πρεπε νὰ τὸ εἶχαν παραγν...

...οὶ διαθέτοντες τὰ κληροδοτ...

...τοῦ Ἀλφρέδου Νόμπελ...

Δ. ΠΗΝΙΑΤΟΓΛ

Ἔανω: Ἀλφρέδος Νόμπελ.
Ἐναντι ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω: Οἱ βραβευθέντες (1907), Ματερίαλκ (1911), Χάουπτμαν (1912), Ραμπ. Ταγγὼρ (1913), Κ. Χάμσουν (1920), Μ. Σὼ (1926), Μπερζόν (1927), Γκαλσουόρθ (1932), Σ. Λέονις (1930) καὶ Λουίτζι Πιραντέλλο (1934).

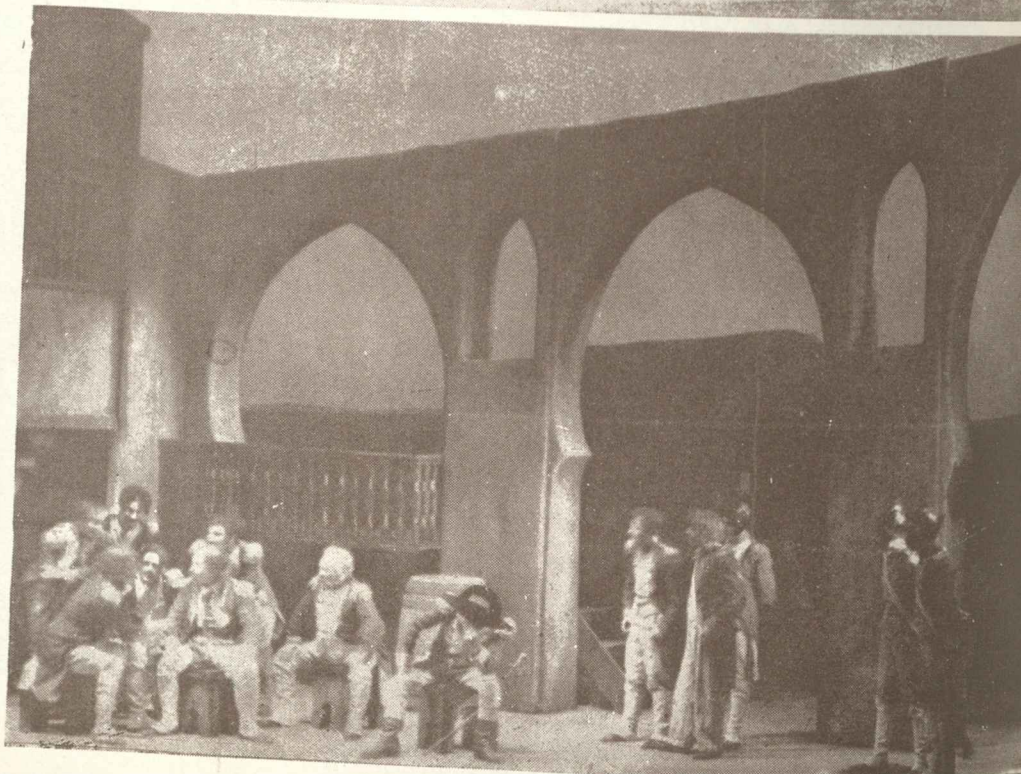
ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΡΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΑ

Τὸν περασμένο μῆνα ἔγινε κάτι πραγματικῶς περίεργο: τρεῖς ἀποτυχίες, ὅπως τοῦλάχιστον τις ἐχαρακτήρισε ἡ κριτικὴ τοῦ καθημερινοῦ τύπου, ἐπροκάλεσαν τὴ μικρότερη θεατρικὴ κίνηση: οἱ «Ιουλιέττες χωρὶς Ρωμαίους» τοῦ κ. Ἀλέκου Μ. Λιδωρίκη, ὁ «Μπέμπης θέλει παντρεῖα» τοῦ κ. Σωτ. Σκίπης καὶ τοῦ «Φτωχοῦ τ' ἄρνι» τοῦ Στέφανου Τοβάιγκ.

Ἐνας νέος ἔκαμε τὴν τρίτη δοκιμὴ του στὸ θέατρο ἔπειτα ἀπὸ μιά ἐπιτυχία, — τὴ «Μεγάλη στιγμή», — κι' ἀπὸ μιά ἀποτυχία, — τὸν «Βύρωνα», — ἕνας ποιητὴς ἐδοκίμασε τις δυνάμεις του σὲ εἶδος, ποὺ ὅλοι ἐπίστευαν ὅτι ἦταν γι' αὐτὸν μιά φοβερὴ παγίδα, κ' ἕνας ξένος συγγραφεὺς, ποὺ ἔχει διαβαστῇ πολὺ στὴν Ἑλλάδα, παρουσιάστηκε στὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸν ἀπὸ τὴν πιὸ ἀδύνατη πλευρὰ του. Τρεῖς ἀφορμὲς γιὰ νὰ γίνουν ἐνδιαφέρουσες συζητήσεις, νὰ ξεκαθαριστοῦν μερικὰ πράγματα, ποὺ εἶναι πολὺ μπερδεμένα στὸ μυαλὸ τῶν περισσοτέρων θεατῶν, καὶ νὰ ζητηθοῦν εὐθύνες ἀπ' ὅσους θέλουν νὰ ρυθμίσουν τὴ θεατρικὴ μας κίνησι.

Ὁ κ. Λιδωρίκης δέχτηκε τις παρατηρήσεις τῶν κριτικῶν ἀλλὰ καὶ τις συζητήσεις, ὁ κ. Σκίπης δὲν τοὺς ἐχάρισε κάστανα κι' ὁ Τοβάιγκ δὲν ἔμεινε ἀνυπεράσπιστος: ὁ κ. Κωστής Παλαμάς κι' ἄλλοι εἶπαν στοὺς ἐπικριτὰς του, ὅτι δὲν θὰ μπορούσε νὰ τοὺς πῇ οὔτε ὁ ἴδιος καὶ βρήκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσουν τὴ μεγάλη τους ἐκτίμησι γιὰ τὸ ἔργο του.

Διευτυθῆσαν, λοιπόν, πολλὲς καὶ διάφορες γνώμες κ' ἔγιναν ἄλλες τόσες παρατηρήσεις. Περισσότερο ὅμως ἀπ' ὅλες μὲ σταμάτησε ἡ συμβουλὴ ποὺ ἔδωσε στὸν κ. Λιδωρίκη κριτικὸς ἀπογευματινῆς, νομίζω, ἑφημερίδος. Τοῦ ἀνεγνώρισε ἀρκετὲς ἱκανότητες, — καὶ δὲν θὰ ἦταν εἰλικρινὴς ἂν δὲν τοὺς τις ἀνεγνώριζε, — ὡμολόγησε ὅτι οἱ «Ιουλιέττες χωρὶς Ρωμαίους» δὲν τὸν ἐκούρασαν καθόλου, ἀλλὰ συγχρόνως τοῦ εἶπε ὅτι θὰ προτιμοῦσε νὰ εὕρισκε στὴν κομεντί του περισσότερη πνοὴ καὶ λιγώτερη τεχνικὴ. Ἡ σύστασις αὐτὴ ἔχει τὴ θέση της, κι' ὁ κ. Λιδωρίκης πρέπει νὰ τὴν υπολογίσῃ, νὰ καταλάβῃ τὸ πραγματικὸ περιεχόμενόν της καὶ νὰ μὴν τὴν πάρῃ γιὰ μιά συνηθισμένη παρατήρησι ποὺ γίνεται χωρὶς ἐνδιαφέρον καὶ προπάντων χωρὶς προσοχή. Βέβαια ἕνα θεατρικὸ ἔργο πρέπει νὰ ἔχῃ σκηνικὴ ὀικονομία καὶ διάλογο φυσικὸ, ὅπως συνηθίσαμε νὰ τὸν λέμε, ἢ καλύτερα διάλογο γραμμένον μὲ τρόπο ποὺ νὰ φαίνεται φυσικὸς, ἐνῶ θὰ εἶναι ἀποτέλεσμα ὑπομονητικῆς ἐργασίας καὶ σειρὰ ἀπὸ καλοδοουμένους, πρίτχνες καὶ καλοζυγισμένες φράσεις, ποὺ σπανίως ἔρχονται μόνες τοὺς στὰ χεῖλιν καὶ ἔπειτα ἀπὸ σκέψιν καὶ προσπάθεια φτάνουν στὴν ἄκρῃ τῆς πέννας. Αὐτὰ ὅλα δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἶναι ἀπαραίτητα σ' ἕνα θεατρικὸ ἔργο. Ἀλλὰ δὲν διστάζω, δὲν διστάζω καθόλου νὰ πῶ ὅτι στὰ ἔργα τῶν νέων, — καὶ ὄχι μόνο στὰ θεατρικά, — ἀναζητῶ περισσότερο ἀπὸ τις ἱκανότητες αὐτοῦ τοῦ εἴδους, ποὺ στὸ κάτω-κάτω μπορεῖ νὰ τις

ἐπιδείξῃ ὁποῖος ἔκανε πολλὰ πειράματα στὸ θέατρο, ἀναζητῶ τὴν πνοή, τὸν παλμὸ ἐκείνον ποὺ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἕνας ζωντανὸς ἄνθρωπος ἔλθε σ' ἐπαφὴ μὲ τὴ ζωὴ κ' ἔχει νὰ ἐκφράσῃ πολλὰς συγκινήσεις καὶ σκέψεις, ἀγνωστικὲς ἀπὸ κείνες ποὺ αἰσθανθήκαμε ὡς τώρα. Γι' αὐτὴν τὴν «πνοή» ψάχνω θεατρικὸ ἔργο τοῦ βάζω βιβλίο νέου ἢ βλεπῶ θεατρικὸ ἔργο τοῦ. Κι' ὅταν τὴν ἀνακαλύπτω, στέκω μὲ χαρὰ στὸ Κι' ὅταν τὸ τυπωμένο χαρτί ἢ στὸ θεατρικὸ διάλογο, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἔχω μπροστὰ μου ἕνα δημιούργημα ποὺ ἂν δὲν μπορῇ ἀκόμα νὰ δώσῃ αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει μέσα του, θὰ βρῇ αὐριο, μεθαῦριο, τοὺς ἐκφραστικούς τρόπους ποὺ τοῦ χρειάζονται καὶ θὰ φέρῃ στὴν ἐπιφάνεια ὅ,τι μένει σκορπισμένο, ἀπειθάρχητο, ἀμορφο στὸ βάθος, στὸ σκοτάδι. Φτάνει νὰ ὑπαρῇ αὐτὸ τὸ βάθος. Τότε ὅλα τ' ἄλλα θὰ ἔλθουν μὲ τὸν καιρὸ, μὲ τὴν πείρα, μὲ τὴν ἀσκήσι.

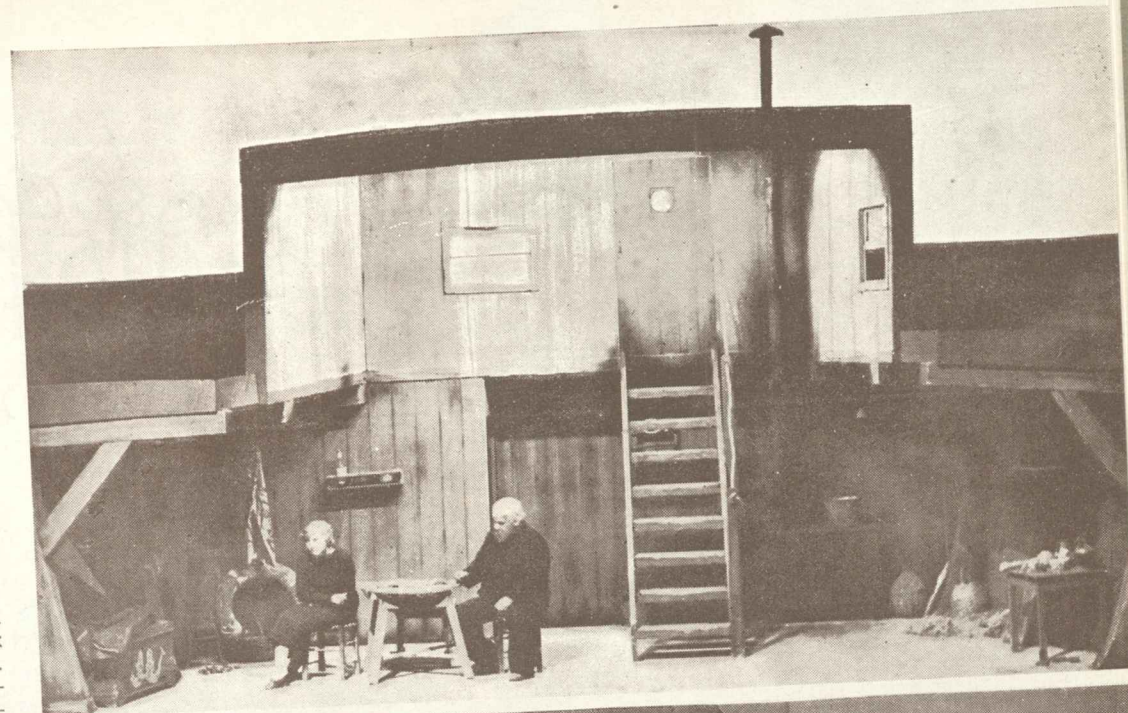
Ὁ κ. Ἀλ. Λιδωρίκης δὲν περιορίζεται στὴν τεχνικὴ σύνδεσι μερικῶν σκηνῶν. Ἐκεῖ κάνει τις παρατηρήσεις τοῦ κ' ἔχει νὰ πῇ ἀρκετά. Δὲν εἶναι «ἀδελος», Μόνο ποὺ δὲν ἐπιμένει ὅσο χρειάζεται σὲ ὅ,τι ἀποφασίζει νὰ μελετήσῃ καὶ περνᾷ κάπως γρήγορα ἐπάνω ἀπὸ γεγονότα καὶ καταστάσεις. Περιμένω λοιπόν, ἀπὸ τὸν κ. Ἀλ. Λιδωρίκη ἔργα μὲ μεγαλύτερη παρατηρητικότητα, γεμᾶτα ἀπὸ βαθύτερες παρατηρήσεις. Ἀρκετὴ εἶναι ἡ ἀσκήσις ποὺ ἔκανε γιὰ νὰ μάθῃ πῶς «κατασκευάζεται», ἕνα δράμα ἢ μιά κωμῶδια. Καρπὸς νὰ χρησιμοποίησῃ τὴν ἀσκήσι αὐτὴ γιὰ νὰ δώσῃ ἐργασία σοβαρώτερη.

Τοῦ «Φτωχοῦ τ' ἄρνι» δὲν ἐπρόφτασα νὰ τὸ δῶ. Ἐκανε μόνο τρεῖς παραστάσεις, ἄλλ' ἐπροκάλεσε πραγματικὴ ἀναστάσι, ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ δημιουργήσῃ μιά νέα κατάσταση στὴ διοίκησι τοῦ Ἑθνικοῦ θεάτρου. Ἀπ' ὅσα διάβασα ἐσχμάτισα τὴ γνώμη ὅτι εἶναι ἔργο ἀδύνατο. Νομίζω ὅμως ὅτι ἀδικήθηκε. Καὶ ἀδικήθηκε ὄχι γιὰ τὸ ἔκριναν μὲ αὐστηρότητα, ἀλλὰ γιὰ τὸ παρεξήγησαν. Ἡρώες τοῦ ὁ Ναπολέον, ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Φουρὲς καὶ ἡ ἀράια γυναίκα του, καὶ ὑπόθεσις τοῦ ὁ ἔρωτας τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς κ. Φουρὲς καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, ποὺ θέλει νὰ ἐξαρκῶσθι τῇ Γαλλίᾳ στὸ πόδι γιὰ νὰ τιμωρήσῃ τὸν κλέφτη τῆς εὐτυχίας του. Ὁ Φουρὲς εἰδεῖ, βέβαια, τὴν γροθιά του στοὺς δυνατοὺς, στοὺς τυράννους, στοὺς δικτάτορας. Ὁ δεύτερος ἐξώστης τοῦ Ἑθνικοῦ, ποὺ εἶχε πληροφόρηθι ὅτι «Τοῦ φτωχοῦ τ' ἄρνι» ἔχει γραφτῇ μέ.... ἀντιχίτλερικὴ διάθεσι, χειροκρότησε ζωηρὰ καὶ... ἡ παρεξήγησις ἔγινε. Οἱ περισσότεροι μίλησαν γιὰ τὴν «ἀντιχίτλερικὴ διάθεσι», ἕνας-δύο γιὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔργου κ' οἱ ἄλλοι γιὰ τὴ θέση τοῦ Τοβάιγκ στὴν πνευματικὴ κίνησι τῆς Εὐρώπης.

Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἦταν κακὸ. Τὸ Ἑθνικὸ θέατρο βρῆκε τὸν προορισμὸ του. Ἐπ' ἀνέλαβε δηλαδὴ μερικὲς ἀπὸ τις ἐπιτυχίες του, — τὸν «Ποπολάρου», τὸ «Καθίκον», τὴν «Ἀννα Κρίστι», τοὺς «Βρυκόλακες», τὴν «Λοκαντιέρα», τὸν «Καπετὰν Μπρασμπάουντ» καὶ τὸ «Φουντανάκι». — Κ' εἶται μπόρεσε νὰ ἐτοιμάσῃ μὲ ἀνεσι τὸν «Δὸν Κάρλο» τοῦ Σίλλερ. Ὅπως οἰδοῦντε θὰ βέβαια τὸ Ἑθνικὸ θέατρο, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀτυχήματα, νὰ βρῇ σιχνότερα τὸν προορισμὸ του. Καὶ προορισμὸς του, — ἀκριβέστερα ἕνας ἀπὸ τοὺς προορισμούς του, — δὲν εἶναι νὰ παίξῃ τὸ ἴδιον ἔργο εἰκοσι εἰσπράξεις ἀλλὰ νὰ ἔχῃ δραματολόγιον ποικίλον, ὅπως ἀλλοῦτε τὰ ἔθνη καὶ ὅλον τοῦ κόσμου καὶ ὅπως δὲν ἔπασσαν νὰ συνιστοῦν ὅσοι ἐνδιαφέρονται πραγματικῶς γιὰ τὴν ἀποστολή του, καὶ νὰ προσφέρῃ στοὺς περαστικούς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μὲ δέκα-δέκα παραστάσεις ὅ,τι εἶδαν καὶ χάρηκαν οἱ Ἀθηναῖοι σὲ μιά ἢ σὲ δύο θεατρικὲς περιόδους.

Ὁ «Μπέμπης θέλει παντρεῖα» τοῦ κ. Σωτ. Σκίπης δὲν εἶχε καλὴ τύχη. Ἐκανε πολλὰς παραστάσεις, ἀλλ' ἀνεβάστηκε καὶ παίχτηκε μὲ τὸν χειρότερον τρόπο. Μιά ὥριμη γυναίκα, γιὰ νὰ κρύβῃ τὰ χρόνια της, δὲν ἀφίνει τὸ γυῖό της νὰ μεγαλώσῃ, νὰ γνωρίσῃ τὴ ζωὴ, νὰ ντυθῇ καὶ νὰ φορῇ σύμφωνα μὲ τὴν ἡλικία του. Προσπάθεια ἀγωνιώδης καὶ κωμικὴ. Κι' ὁ «Μπέμπης» μεγαλῶνει μιά μέρα ἐξονικὰ, γίνεται ἄντρας καὶ κάνει πολὺ γρήγορα τὴν ὑπὲρ του πεθερὰ. Ἐννοεῖται ὅτι γιὰ δὴ αὐτὰ χρειάζεται σειρὰ γεγονότων, ποὺ γεμίζουν τρεῖς ὁλόκληρες πράξεις. Καὶ οἱ τρεῖς ὅμως πράξεις παίχθηκαν, ὅπως ἐσημείωσα, τόσο κακὰ, τόσο πρόχειρα, τόσο βάνυσαν ἀπὸ τὸ θέατρο Ἀργυροπούλου ὥστε δὲν κατάρθισαν νὰ καταλάβω ποῖα ἦταν στὸ «Μπέμπη» ποὺ θέλει παντρεῖα τὰ προτερήματα καὶ ποῖα τὰ ἐλαττώματα.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

Ἐναντι. Ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω: Ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη καὶ ὁ κ. Τ. Μυράτ στὸ ἔργο τοῦ κ. Ἀλέκου Λιδωρίκη «Ιουλιέττες χωρὶς Ρωμαίους». — Δύο χαρακτηριστικὲς σκηνὲς ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Στέφανου Τοβάιγκ «Τοῦ φτωχοῦ τ' ἄρνι».

Ἀπὸ τὰς ἐπαναλήψεις τοῦ «Ἑθνικοῦ». Ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω: Χαρακτηριστικὲς σκηνὲς ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ο'νέιλ «Ἀννα Κρίστι», τοῦ Μπέρναρ Σὼ «Καπετὰν Μπρασμπάουντ» καὶ τοῦ κ. Παντέλη Χόρν «Τὸ Φουντανάκι».

ἡ μουσικὴ κίνησις τοῦ μινώφ

θοῦν μετὰ τὸ ντοῦο Κορτώ-Τιμπώ εἶναι τὸ ἑβραϊκὸν ζεύγος τῶν νεωρωτάτων ἀδελφῶν Γαεοντί καὶ Ἑφσιμπά Μενουχίμ, τῶν ὁποίων τὸ ἄστρον μεσουρανεῖ σήμερον εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν στερέωμα. Ἐπίσης ὁ Τιμπώ ἀποτελεῖ μέλος τοῦ περὶ τοῦ συγκροτήματος τῶν Κορτώ-Τιμπώ-Καζούλ, τῶν ὁποίων αἱ ἐκτελέσεις ἔχουν μείνει ἀλησμόνητοι εἰς ὅσους ἔτυχε νὰ τὰς ἀπολαύσων.

Βεβαίως ὁ Τιμπώ ὡς σολίστας δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὰ πρωτεῖα εἰς μίαν εἰδικότητα τὴν ὅποιαν λαμπρύνουν ἕνας Κράισλερ, ἕνας Χούπερμαν, ἕνας Χαίφετ, ἕνας Μενουχίμ. Καλλιτέχνης ὅμως μετὰ γνησίαν καὶ ἀρμονικωτάτην φλέβαν, βιρτουόζος προικισμένος μετὰ ἐξαιρετικὴν «ντελτεριτέ», καθηγητὴς ἐκ τῶν καλλιτῶν, ὁ Ζάκ Τιμπώ, σεμνὸς εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις ἀποτελεῖ πολυτιμώτατον κεφάλαιον διὰ τὴν Γαλλικὴν μουσικὴν, τὴν ὅποιαν τόσο ἐπὶ ἀξίως ἀντιπροσωπεύει εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ τρίτος ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτας μας τοῦ παρελθόντος μηνὸς εἶναι ὁ βιολονταελλίστας Γκρέγκορ Πιατιγκόρσκυ, ποῦ ἐνεφανίσθη διὰ πρώτην φοράν ἐνώπιον τοῦ Ἀθηναίου κοιντοῦ καὶ ποῦ ἀσφαλῶς θὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ ἐκ νέου, ἐάν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν ὁσίων τὸν ἤκουσαν εἰς τὸ μοναδικὸν τοῦ ρεσιτάλ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἀ' Συμφωνίας τῶν Σονδρινιτῶν, εἰς τὴν ὅποιαν ἔλαβεν μέρος ὁ σολίστας.

Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ εἶναι ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιος ἦχος τοῦ ποῦ ἀποδίδει τόσο καλὰ τὴν κλασσικὴν μουσικὴν τοῦ Μπάχ ὅπως καὶ τὴν ὑπεριονύκον τῶν Στραβίνσκυ. Ἄν ὁ Πιατιγκόρσκυ εἴχεν ἐκ παραλλήλου περισσώτερον λαφύρημα καὶ συντονισμὸν, τότε ἀσφαλῶς, θὰ κατελάμβανε τὴν πρώτην θέσιν ἐν μέσῳ τῶν συγχρόνων τσελλιστῶν, οἱ ὅποιοι, δέον νὰ ὁμολογήσῃ, δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸ ἴδιον ὕψος μετὰ τοὺς βιρτουόζους τῶν ἄλλων ὁργάνων. Ὅπως ὅμως καὶ ἴνα εἶναι ὁ Πιατιγκόρσκυ δύναται νὰ ἐπιβίῃ ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ θὰ καταλάβῃ τὴν μοναδικὴν θέσιν ποῦ ἀξίζει εἰς τὴν πλουσιωτάτην ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ. Οἱ τρεῖς λαμπροὶ καλλιτέχνη, ποῦ ἐνεκρίνασαν τὴν νέαν χειμερινὴν σαιζὸν ἀποτελοῦν ἕνα οἰκονομικὸν πᾶρξ προδιαθέτει πάρα πολὺ εὐχάριστα διὰ τὰς ἐπισκέψεις καὶ ἄλλων βιρτουόζων, ποῦ ἀσφαλῶς δὲν θὰ μᾶς λείψουν ἐφέτος.

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ

ΚΟΡΤΩ-ΤΙΜΠΩ-ΠΙΑΤΙΓΚΟΡΣΚΙ

Μετὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον ἐπανήρχισεν καὶ ἡ μουσικὴ κίνησις εἰς τὰς Ἀθήνας, ποῦ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξελλίσσεται εἰς ἕνα σπουδαιότερον πράγματι εὐρωπαϊκὸν μουσικὸν κέντρον. Ἐάν ὑπάρχῃ εἰς τὸν τόπον μας μὴ ἀπερριπτόμενα, αὐτὴ ἀσφαλῶς εἶναι ἡ μουσικὴ. Αἱ Ἀθήναι ἔχουν καταστήσῃ ἀπαράτιτος σταθμὸς εἰς τὰς περιόδους τῶν μεγάλων ἐξόνων καλλιτεχνῶν, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου ἐξελλίσσεται ἀλματωδῶς καὶ ἡ καθ' αὐτὸ ἑλληνικὴ μουσικὴ κίνησις. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ὑπαρξίν ἐνός πραγματικὸν κοινὸν μουσοφίλων, κοινὸν εἰδικευμένον, συσκόλου, ἀλλὰ καὶ ἐνθουσιώδους, ποῦ ζητεῖ τὴν μετὰ κλῆσιν ἐξόνων καλλιτεχνῶν καὶ βιρτουόζων, καὶ ποῦ δύναται νὰ τοὺς ἐκτιμῇ κατ' ἀξίαν. Ὅπως, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐπεσκέφθησαν τὰς Ἀθήνας τρεῖς καλλιτέχνη ἐκ τῶν κορυφαίων σήμερον: οἱ γνωστοὶ μας καὶ ἀπὸ προηγουμένων ἐπισκέψεις τῶν ἐνταῦθα Γάλλοι Ἀλφρέντ Κορτώ καὶ Ζάκ Τιμπώ καὶ ὁ νεωρότερός των Ρώσος Γκρέγκορ Πιατιγκόρσκυ. Ἀντιπροσωπεύουν καὶ οἱ τρεῖς διαφορετικὰς σχολὰς, ἕκαστος δὲ ἐξ αὐτῶν θεωρεῖται μοναδικὸς εἰς τὸ ὄργανον τοῦ ποῦ παίζει.

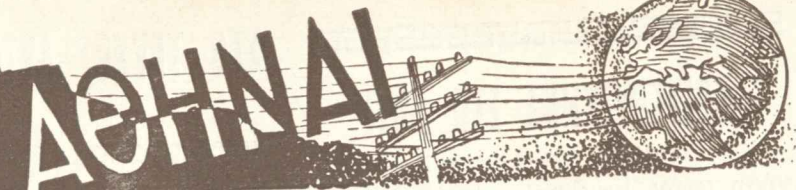
Ὁ διασημότερος ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀσφαλῶς ὁ Κορτώ. Ὁ λαμπρὸς αὐτὸς πιανίστας ἔχει κατορθώσει νὰ καταλάβῃ μίαν ὄλως ἰδιαίτεραν θέσιν, ὀφειλομένην βεβαίως εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ ἰδιοφυῆ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὅλην τοῦ προσωπικότητα. Πραγματικῶς ἐγκυκλοπαιδικὸς ἄνθρωπος μετὰ τεραστίαν δυνάμειν βαθυτάτην μόρφωσιν, εὐρίσκεται διαρκῶς εἰς κίνησιν. Ὅταν δὲν ἐπιχειρεῖ «τοῦρνε» εἰς ὅλον τὸν κόσμον—εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον περιζήτητους βιρτουόζους—διευθύνει ὀρχήστρας, διδάσκει εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μπαίρουτ, διευθύνει διαφόρους λυρικοὺς ἐπιχειρήσεις, ἰδρύει ἐταιρίαν, δημιουργεῖ σχολὰς, ἐκδίδει ἐρμηνευτικὰ κείμενα τῶν κλασσικῶν τοῦ κλειδοκυμβάλου, μεταγράφει παρτίτες ὀρχήστρας, συντάσσει κριτικὰς μελέτας, γράφει πάσης φύσεως συγγράμματα, τέλος δίδει μαθήματα καὶ διαλέξεις. Ταυτοχρόνως διευθύνει τὴν Γαλλικὴν Ἐκδόλ Νορμάλ ντὲ Μυζικ, τὸ ἀνώτατον δηλαδὴ μουσικὸν ἱδρυμα τῆς πατρίδος τοῦ.

Ἡ τοιαύτη καταπληκτικὴ δραστηριότης προδίδει μίαν ἀδρότητα προσωπικότητα, ἡ ὅποια δὲν φαίνεται νὰ συμβαδίζει μετὰ τὰς προτιμήσεις τοῦ εἰς τὸ μουσικὸν πεδίου. Πράγματι οἱ ὀρθόδοξοι μουσικοκριτικοὶ ἔχουν πολλὰς ἀντιρρήσεις διὰ τὸν τρόπον μετὰ τὸν ὁποῖον ἀποδίδει ὁ Κορτώ τοὺς κλασσικοὺς «μαίτρ». Ὅλοι ὅμως συμφωνοῦν εἰς τὸ νὰ τὸν ἀναγορεύσουν μοναδικὸν ἐρμηνευτὴν τῆς ρωμαντικῆς μουσικῆς καὶ δὴ τὸν Σούμαν, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς οὐδέποτε ἀπέκτησε τοιοῦτον ἐρμηνευτὴν.

Ὁ Ζάκ Τιμπώ, βιολοντίστας αὐτὸς, συνειργάζοντι εἰς τὸ παρελθόν, συνεργάζεται δὲ καὶ σήμερον μετὰ τοῦ Κορτώ, μετὰ τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ ἕνα μοναδικὸν ντοῦο διὰ τὴν ἐκτέλεσιν σονατῶν. Οἱ μόνοι καλλιτέχνη, οἱ ὁποῖοι δὲ ἡδύνατο νὰ ἀναμετρή.

20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΓΑΛΛΙΑ

ΕΛΛΑΣ

- 1 **Ὀκτωβρίου.**—Ἀπόλυσις τοῦ κομμουνιστοῦ δημάρχου Σερρών Μενούχα, τῇ 19 **Ὀκτωβρίου.**—Τὸ Γεν. Διοικητὸν Μακεδονίας κ. Π. Ράλλη.
- 2 **Ὀκτωβρίου.**—Σύλληψις τοῦ λησάρχου Καραθανάση ὑπὸ μελόν τῆς «Δημοκρατικῆς» Παρτίτης τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 3 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 4 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 5 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 6 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 7 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 8 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 9 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 10 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 11 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 12 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 13 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 14 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 15 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 16 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 17 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 18 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 19 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 20 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.

ΕΛΛΑΣ

- 1 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 2 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 3 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 4 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 5 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 6 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 7 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 8 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 9 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 10 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 11 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 12 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 13 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 14 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 15 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 16 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 17 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 18 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 19 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 20 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.

ΕΛΛΑΣ

- 1 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 2 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 3 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 4 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 5 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 6 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 7 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 8 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 9 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 10 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 11 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 12 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 13 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 14 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 15 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 16 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 17 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 18 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 19 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.
- 20 **Ὀκτωβρίου.**—Παράρτησις τοῦ ὅπουρου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Γιαννοπούλου.

